

Mūsų gyvenimas yra per trumpas, kad galėtume būti maži.

Popiežius apie sąžinę.

Protestantizmo kritika.

Paauglio charakteristika.

Evoliucija ir Bažnyčia.

Kovojimas su mintimis.

Krikščionybė ir tvirtumas.

Opūs socialiniai klausimai.

Laiškai

LIETUVIAMS

1952 m. Lapkričio (November) mėn.

Vol. 3, No. 11

T U R I N Y S

POPIEŽIAUS KALBA APIE SAŽINĘ.....	225
AR PROTESTANTAI TIKROJI BAŽNYČIA? — J. Kidykas, S. J.....	230
PROTESTANTŲ BALSAI — J. K.....	232
JAUNUOLĖLIŲ DIENOS — Kun. Dr. J. Gutauskas	233
STIKLINIS KALNAS — Juozas Vaišny s, S. J.....	237
DULKEI NUKRINTANT (eil.) — Sonė Pipiraitė	239
TVIRTUMAS IR KRIKŠČIONYBĖ — B. Woehrmueller, O. S. B.....	240
EVOLIUCIJA IR BAŽNYČIA — Redaktorius	242
SKURDO IR TURTO AKIVAIZDOJE— P. Daugintis, S. J.....	245
KODĖL KENTĖTI DĖL KITO KALTĖS? — Redaktorius	248

ATSIŪSTA PAMINĖTI

LIETUVIŲ DIENOS, lapkričio mėn., iliustruotas žurnalas. Prisiuntus savo adresą, vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai. Adresas: 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

SKAUTŲ AIDAS, nr. 10. Redaguoja Stepas Kairys. Adresas: 102 Quebec Ave., Toronto, Ont., Canada.

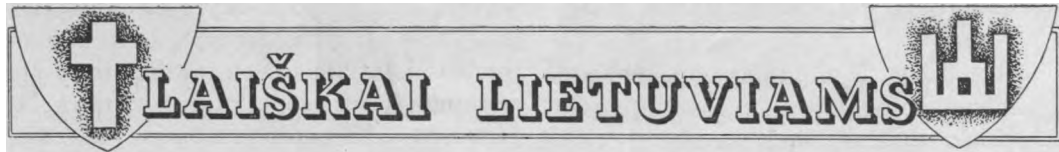
ATEITIS, nr. 8. Redaguoja Paulius Jurkus. Adresas: 680 Bushwick Ave, Brooklyn 21, N. Y.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį išskyrus liepos ir rugpjūčio — dvimėnesinį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, 111. Telefonas: HEMlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina 1 dol. Atskiras numeris 10 centų.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Vinjetės VI. Vijeikio

1952 m. Lapkričio (November) mėn. Vol. 3, No. 11

Krikščioniškoji Sąžinė

asmeniniame ir visuomeniniame
gyvenime

Šv. Tėvo Pijaus XII kalba, pasakyta viso pasaulio katalikams per radiją š. m. kovo 23 d. Iš autentiško itališko teksto išvertė vysk. V. Brizgys.

Tėvai turi auklėti vaikų sąžinę

Šeima yra naujos gyvybės gimimo ir vystymosi lopšys, kuri, kad nežūtų, turi būti rūpinama ir auklėjama; ši teisė ir pagrindinė pareiga yra suteikta ir betarpiškai Dievo uždėta tėvams. Natūralinėje tvarkoje auklėjimo turinys ir tikslas yra vaiko vystymasis, kad jis taptų pilnas žmogus; krikščioniškojo auklėjimo turinys ir tikslas yra formavimas naujos žmogiškos būtybės, atgimusios per krikštą, į tobulą krikščionį. Tokia pareiga, kuri visada buvo krikščioniškų šeimų tradicija ir garbė, yra iškilmingai užtikrinta Kanonų Teisės Kodekso 1113 kanone, kuris taip skamba: "Gimdytojus saisto didžiausia pareiga rūpintis pagal išgales vaikų taip religiniu ir doriniu, taip fiziniu ir civiliniu auklėjimu ir taip pat pasirūpinti jų laikinuoju gėriu".

Šios plačios temos svarbesnieji klausimai jau buvo išaiškinti įvairiomis progomis Mūsų Pirmatakų ir Mūsų pačių. Stengsimės čia nekartoti to, kas jau yra plačiai išaiškinta, o daugiau tik atkreipsime dėmesį į vieną elementą, kuris būdamas auklėjimo, ypatingai krikščioniško, pagrindu ir papuošalu, kai kuriems, pirmu pažvelgimu, atrodo auklėjimui tarsi svetimas. Norime kalbėti apie tai, kas žmoguje yra giliausio ir vidiniausio — apie jo sąžinę. Apie sąžinę kalbėti esame priversti faktų, kad kai kurios mo-

dernaus mintijimo srovės pradeda iškreipti jos prasmę ir kėsintis į jos vertę. Taigi, kalbėsime apie sąžinę kaip auklėjimo objektą.

Prie sąžinės slenksčio turi sustoti ir tėvai

Sąžinė yra žmogaus intymiausias ir slapčiausias branduolys. Ten žmogus užsidaro su savo dvasinėmis galiomis absoliučioje vienumoje: tiktai pats su savimi, o teisingiau, pats su Dievu, kurio balsas atsiliepia sąžinėje. Ten jis apsisprendžia geram ir blogam; ten jis pasirenka pergalės ar pralaimėjimo kelią. Kad žmogus ir norėtų, nepajėgtų niekad nuo jos pabėgti; su ja, aprobeuojančia ir pasmerkiančia, praeis visas žmogaus gyvenimo kelias; su ja, teisingu ir nepaperkamu liudininku, jis stosis Dievo teisme. Taigi, sąžinė, pavaizduojant ją kiek senovišku tiek ir vertingu pavyzdžiu, yra šventykla, prie kurios slenksčio turi sustoti visi; jeigu kalbama apie vaiką — prie jo sąžinės slenksčio privalo sustoti ir tėvas ir motina. Ten įeina tik kunigas, kaip sielų ganytojas ir kaip Atgailos sakramento teikėjas; tačiau dėl to sąžinė nesiliauja buvusi neprieinama šventykla, kurios slaptumą išlaikyti nori pats Dievas švenčiausio sekreto antspaudu.

Tad kokia gi prasme galima kalbėti apie sąžinės auklėjimą?

Kristus yra pagrindinis krikščioniškos sąžinės formuotojas

Reikia prisiminti kai kuriuos pagrindinius katalikų doktrinos dėsnius, kad

gerai supratus, jog sąžinė gali ir turi būti auklėjama.

Dieviškasis Išganytojas nežinančiam ir silpnam žmogui atnešė savo tiesą ir savo malonę: tiesą, kad parodytų kelią, kuris veda į jo tikslą; malonę, kad suteiktų jėgų, reikalingų tikslui pasiekti.

Pereiti šį gyvenimo kelią — praktikoje reiškia prisiimti Kristaus valią ir įsakymus ir prie jų priderinti savo gyvenimą, t. y. atskirus veiksmus — tiek vidinius, tiek viršinius, kuriuos laisva žmogaus valia pasirenka ir kuriems apsisprendžia. Kas yra ta dvasinė galia, kuri atskirais atvejais kažką prideda prie valios, kad ji pasirinktų tokius veiksmus ir jiems pasiryžtų, kurie atitinka dieviškąjį norą, jeigu ne sąžinė? Ji yra ištikimas atgarsis, tyras atspindis dieviškosios normos žmogiškiems veiksmams. Taip, kad tokie išsireiškimai, kaip: "krikščioniškos sąžinės sprendimas", arba "spręsti pagal krikščionišką sąžinę" turi šią prasmę: moralaus veiksmo pasutinio ir asmeniško sprendimo norma yra imama iš Kristaus žodžio ir Jo valios. Nes Jis yra kelias, tiesa ir gyvenimas, ne tik tai visiems žmonėms kartu, bet kiekvienam atskirai paimtam: tokiu Jis yra subrendusiam žmogui, tokiu yra vaikui ir jaunuoliui (Plg. Jon. 14, 6).

Iš šito seka, kad formuoti vaiko ar jaunuolio krikščionišką sąžinę pirmoje vietoje reiškia apšviesti jų protą kokia yra Kristaus valia, Jo įstatymai, Jo gyvenimas ir kartu veikti į jų sielas, kiek išorinei įtakai yra galima, siekiant jas įpratinti laisvai ir pastoviai pildyti dieviškąją valią. Šita yra aukščiausia auklėjimo pareiga.

Bažnyčia yra sąžinės auklėjimo normų šaltinis

Bet kur auklėtojas ir auklėjamas ras, konkrečiai ir lengvai bei su tikrumu, moralinį krikščioniškąjį įstatymą? Jis jį ras Tvėrėjo įstatyme, įdėtame į kiekvieno širdį (Plg. Rom. 2, 14—16), ir apreiškime t. y. visumoje tiesų ir įstatymų,

skelbtų dieviškojo Mokytojo. Abu, tiek įstatymus įrašytus širdyje, tiek natūraliuosius įstatymus, tiek atgamtinio apreiškimo tiesas ir įsakymus, Atpirkėjas Jėzus pavedė, kaip žmonijos moralinį turta, Bažnyčiai, kad ji juos skelbtų visam sutvėrimui, juos išaiškintų ir perduotų, nepaliestus ir apgintus nuo visokio sutepimo ir klaidos, iš vienos kartos į kitą.

Kėsinimasis pakeisti moralės normas

Prieš šį mokslą, neginčytą per ilgus amžius, dabar iškyla sunkumų ir priekaištų, kuriuos reikia paaiškinti.

Kaip dogmatinės doktrinos, taip ir katalikų moralės mokslo kai kas norėtų pradėti tarsi radikalią reviziją, kad duotų tiems dalykams naują vertę.

Pirmasis žingsnis, o geriau pasakius, pirmasis smūgis krikščioniškosios dorovės normų pastatui, turėtų būti pastangos atpalaiduoti — kaip jie sako — nuo slegiančio ir siauro Bažnyčios autoriteto budėjimo, taip, kad išlaisvinta nuo kazuistinio metodo sofistinių smulkmenų moralė būtų atstatyta į savo pirminę formą ir būtų tiesiog palikta individualinės sąžinės išminčiai ir sprendimui.

Kiekvienas mato, į kokias pragaištingas pasekmes nuvestų toks pačių auklėjimo pagrindų iškreipimas.

Palikus, smulkiau nenagrinėjant, panašias nuomones palaikančių aiškų nepatyrimą ir nesubrendimą sprendimuose, bus pravartu aiškioje šviesoje pastatyti šios "naujos moralės" pačią vyriausią ydą. Jinai, palikdama visus etikos kriteriumus individualinei sąžinei, pavyzdžiui užsidariusi savyje ir tapusi savo sprendimų absoliučia teisėja, toli gražu ne pirmyn nueitų, bet ją iškreiptų iš pagrindinio kelio, kurs yra Kristus.

Krikščioniškosios dorovės saugotojas yra ne pavienis asmuo, bet bendruomenė

Dieviškasis Atpirkėjas savo Apreiškimą, kurio esminę dalį sudaro moralinės pareigos, patikėjo ne paskiriems

žmonėms, o savo Bažnyčiai, kuriai suteikė misiją, vesti žmones tą šventą palikimą ištikimai priimti.

Lygiai ir dieviškoji pagalba, skirta apsaugoti Apreiškimą nuo klaidų ir iškreipimų, buvo pažadėta Bažnyčiai, o ne individams. Ir tai išmintingai pramatyta, nes Bažnyčia, gyvas organizmas, tokiu būdu gali saugiai bei apdairiai ir moralės tiesas apšviesti, pagilinti ir, išlaikydama nepaliestą esmę, pritaikyti kintančioms laikų ir vietų aplinkybėms. Pagalvokime, pavyzdžiui, apie Bažnyčios socialinį mokslą, kurs siekdamas pritaikyti naujiems reikalavimams, esmėje visada yra tik pritaikymas amžinosios krikščioniškosios moralės dabartinėms ekonominėms ir socialinėms aplinkybėms. Kaipgi tad galima suderinti apvaizdingą Išganytojo sutvarkymą, kurs Bažnyčiai pavedė saugoti krikščioniškosios moralės palikimą, su kokia nors rūšimi sąžinės individualinės autonomijos?

Jinai, perkelta kitur iš savo natūralaus klimato, gali duoti tik nuodingų vaisių, kuriuos bus galima tuoj pažinti, palyginus su kai kuriais būdingais krikščioniško tradicinio elgesio ir tobulumo bruožais, kurių kilnumas yra įrodytas neprilygstamais šventųjų darbais.

Sąžinės pareiga ne visada yra lengva

“Naujoji moralė” tvirtina, kad Bažnyčia užuot auklėjusi žmogiškosios laisvės ir meilės įstatymą, užuot skatinusi kaip girtina dinaminė gyvenimo jėga, su savo perdėtu rigorizmu beveik išimtinai tik griebiasi visur krikščioniškosios moralės įstatymų kietumo ir nenuolaidumo, dažnai vis kartodama “jūs privalote”, “tai negalima” kas per daug atsiduoda pasenėjusiu pedantiškumu.

Bažnyčia nori — ir tai ji atskleidžia pilnoje šviesoje, kada eina kalba apie sąžinės formavimą — kad į begalines tikėjimo ir moralės brangenys krikščionis būtų įvestas įtikinimo kelias, kad pats patį noro jomis giliai persiimti.

Bažnyčia tačiau negali atsisakyti tikinčiuosius išpėti, jog tų brangenybų

įsigyti ir jas išsaugoti negalima kitokia kaina, kaip tiksliai aptartų moralinių pareigų kaina. Kitoks elgesys privestų užmiršti pagrindinį dėsni, kurį visada pabrėžė Jėzus, to dėsno Viešpats ir Mokytojas. Jis mokė, kad norint įeiti į dangaus karalystę, nepakanka kartoti: “Viešpatie, Viešpatie”, bet reikia pildyti dangiškojo Tėvo valią (Mat. 7, 21). Jis kalbėjo apie “ankštus vartus” ir apie “siaurą kelią”, kurie veda į gyvenimą (Mat. 7, 13-14), ir pridėjo: “Stenkitės eiti pro ankštas duris, nes sakau jums, daug ieškos įeiti, bet negalės” (Luk. 13, 24). Jis kaip patikrinimo akmenį ir kaip meilės ženklą Jam, Kristui, paliko įsakymų pildymą (Plg. Jon. 14, 21, 24). Panašiai ir turtingam jaunikaičiui, kurs jo klausė, Jis sako: “Jeigu nori įeiti į gyvenimą, pildyk įsakymus” ir į naują klausimą “Kokius?” atsakė: “Neužmuši! nesvetimoteriausi! nevogsi! neliudysi neteisingai! gerbsi savo tėvą ir motiną! ir mylėsi savo artimą kaip pats save!” Norintiems Juo sekti, Jis pastatė sąlygą atsidėti savęs ir kiekvieną dieną nešti savo kryžių (Luk. 9, 23). Jis reikalauja, kad dėl Jo ir Jo reikalų žmogus būtų pasiruošęs palikti visa, ką turi brangiausio, kaip tėvą, motiną, savo vaikus ir net didžiausią gėrį — savo gyvybę (Mat. 10, 37-39). Ir toliau Jis pridėjo: “Sakau gi jums, savo draugams: Nebijokite tų, kurie užmuša kūną ir po to nieko daugiau nebegali padaryti. Aš jums parodysiu, ko turite bijoti: Bijokite to, kurs užmušęs turi galios įmesti į pragarą” (Luk. 12, 4-5).

Dorinės pareigos kietumą Kristus pabrėžė, nepaisant savo meilės

Taip kalbėjo Jėzus Kristus, dieviškasis Pedagogas, kurs tikrai moka, geriau negu žmonės, pažinti sielas ir patraukti jas prie savo meilės beribėmis savo širdies tobulybėmis, kurios yra pilnos gerumo ir meilės.

O tautų Apaštalas šv. Povilas argi kitaip mokė? Savo nepaprasta įtikinančia galia, atskleisdamas antgamtinio pasau-

lio uždanga, jis atskleidė krikščionių tikėjimo didybę ir grožį, jame paslėptus turtus, galią, palaimą, laimę, pasiūlydamas tai sieloms, kaip vertą krikščionio laisvės objektą ir nesulaikomos meilės veržimosi tikslą. Tačiau taip pat jo yra ir tokie perspėjimai, kaip šis: “Vykdyskite savo išganymą su baime ir drebėjimu” (Pilip. 2, 12). Iš po tos pačios jo plunksnos išėjo ir kiti moraliniai įsakymai, skirti visiems tikintiesiems, ar jie būtų paprasti žmonės, ar asmens aukšto jautrumo. Imant todėl kaip tikslią normą Kristaus ir Apaštalo žodžius, ar nereiktų pasakyti kad šių dienų Bažnyčia yra daugiau linkusi į nuolaidumus, negu į griežtumą? Tokiu būdu yra aišku, kad slegiančio kietumo priekaištas, kreipiamas prieš Bažnyčią “naujosios moralės” šalininkų, tikrumoje pirmoje eilėje pažeidžia patį garbingąjį Kristaus asmenį.

Jaunimas turi būti skaistus

Žinodami Apaštalo Sosto teisę ir pareigą pasisakyti, kada reikia, autoritetingai moralės klausimuose, Mes 29 d. spalio praėjusių (1951) metų kalboje pasiskyrėme apšviesti sąžines moterystės gyvenimo problemose. Su tuo pačiu autoritetu šiandien pareiškiame auklėtojams ir pačiai jaunuomenei: įsakymas saugoti sielos ir kūno skaistybę nėra nesumažėjęs galioja taip pat ir šiandieninei jaunuomenei. Ji turi moralinę pareigą, o su malonės pagalba ir gali būti skaisti. Atmetame todėl kaip klaidingą tvirtinimą tų, kurie kalba, kad brendimo metais nupuolimai esą neišvengiami, kad esą neverta iš jų daryti didelių išvadų, kad jie nesą sunkios nuodėmės, nes, kaip jie sako, paprastai aistra atimanti būtiną laisvę, kad veiksmas būtų moraliniai atsakingas.

Priešingai, tai yra privaloma ir išmincinga norma, kad auklėtojas neapleistų pareigą jaunuomenei parodyti skaistybės garbingumą, jos teigiamas savybes, kad jaunuomenę uždegtų ją mylėti ir ją branginti dėl jos pačios, kad aiškiai įdiegtų įsakymą kaip tokį, su visu die-

viškojo patvarkymo svarbumu ir rimtumu. Tokiu būdu auklėtojas palenks jaunuomenę vengti artimiausių progų, ją sustiprins kovoje, kurios kietumo nereikia užslėpti, ją palenks drąsiai prisiimti tuos pasiaukojimus, kurių reikalauja dorybė, ir ją paragins išverti ir nepatekti į pavojų padėti ginklus pačioje kovos pradžioje ir be pasipriešinimo suklupti ir pasiduoti sugedusiems papročiams.

Sąžinės klausimas mene ir politikoje

Taip pat ne vien privataus elgesio srityje šiandien daug yra tokių, kurie norėtų išjungti moralės įstatymų galiojimą iš viešojo, ekonominio, socialinio gyvenimo, iš valdžios veiksmų valstybės viduje ir už jos, taikoje ir kare, tarsi tuose dalykuose Dievas neturėtų ką iš viso, ar ką nors tikslaus pasakyti.

Žmogaus viršinės veiklos išlaisvinimą iš dorovės, kaip: mokslas, politika, menas, filosofai remia autonomijos motyvu. Esą tiems dalykams priklauso jų srityje tvarkytis išimtinai savais įstatymais. Ir kaip pavyzdį mini meną, apie kurį sakoma, kad jis esąs ne tik nesaistomas moralės įstatymų, bet su jais neturįs net nieko bendra. Jie sako: menas yra tik menas, o ne moralė ar kokis kitas dalykas, ir todėl jis tvarkąs tik estetikos įstatymais, kurie tačiau, jeigu tokiais tikrai yra, nenusilenkia tarnauti aistroms. Panašiu būdu kalbama apie politiką ir apie ekonomiją, kurios neturinčios reikalo ieškoti patarimų kituose moksluose, taigi nėra etikoje, o vadovaujasi jų pačių tikrais įstatymais, ir todėl tuo pačiu esančios geros ir teisingos.

Kaip matome, tai yra švelnus būdas atpalaiduoti sąžines nuo moralės įstatymų saistymo. Teisybė, negalima neigti, kad tos sritys turi savo autonomiją, kiek ta autonomija išreiškia kiekvienai sričiai savą reikimosi būdą ir ribas, kurios atžymi jų įvairias formas teorijos srityje; tačiau metodo nuo esmės atskyrimas neturi reikšti, kad mokslininkas, menininkas, politikas būtų atlaisvinti nuo mora-

linių rūpesčių jų veiklos vykdyme, ypačiai jeigu ta veikla turi betarpių atgarsių etinėje srityje, kaip kad yra su menu, politika, ekonomija.

Žmogaus gyvenimas visada yra sintezė

Smulkmenišką ir teoretinį skirtumą neturi prasmės gyvenime, kurs visados yra sintezė, nes visokios rūšies veiklos vienintelis objektas yra žmogus, kurios laisvi ir sąmoningi veiksmai negali išvengti moralinio įvertinimo. Pastoviau stebint problemą plačiu ir praktišku žvilgsniu, kurio kartais pritrūksta net ir žymiesiems filosofams, pasidaro aišku, kad tokie skirtumai ir autonomijos kyla iš žmogaus nupuolusios prigimties, kuri nori patiekti kaip meno, politikos ar ekonomijos įstatymus tai, kas yra patogumui, egoizmui ir godumui. Ir taip ana teoretinė autonomija nuo moralės praktikoje tampa sukilimu prieš moralę ir tokiu būdu tampa suardoma ta harmonija, kuri yra moksle, mene. Anos mokyklos filosofai uoliai tai nutyli sakdami, kad harmonijos suirimas tai esą tik atsitiktinumai, o tuo tarpu tai yra esminiai dalykai, jeigu eisime iki subjekto, kuriuo yra žmogus ir iki jo Tvėrėjo, kuriuo yra Dievas.

Dievo dėsniai apima ir viešąjį gyvenimą

Todėl Mūsų Pirmataikai ir Mes patys, karo audroje ir neramiuose pokariniuose įvykiuose, nesiliovėme primindami dėsnį, kad Dievo norėta tvarka apima visą gyvenimą, neišskiriant ir viešojo gyvenimo visose jo apraiškose, įsitikinę, kad tame, nėra jokio kėsinosi į valstybės kompetenciją, o yra apsidraudimas prieš klaidas ir sauvalas, nuo kurių krikščioniškoji moralė, jeigu tik teisingai pritaikoma, gali apsaugoti. Šios tiesos turi būti aiškinamos jaunimui ir skiepijamos sąžinėse tų, kurie šeimoje ar mokykloje turi pareigą siekti jų auklėjimo, tuo sėdami geresnės ateities sėklą.

Pilna rūpesčio problema

Tai tiek norėjome jums šiandien pasakyti, klausantieji mylimi sūnūs ir duk-

terys, ir tai jums sakydami, nepaslėpėme tos baimės, kuri slegia mums širdį dėl šios baisios problemos, liečiančios pasaulio dabartį ir ateitį ir amžinąjį likimą tokios daugybės sielų. Kiek suteiktų Mums paguodos, jeigu būtume tikri, kad jūs esate dalininkai šio Mūsų susirūpinimo jaunuomenės krikščionišku auklėjimu! Auklėkite kaip Dievo baimei, taip ir Jo meilei. Auklėkite tiesiai! Tačiau pirmoj eilėj būkite teisingi jūs patys ir meskite lauk iš auklėjimo darbo visa, kas nėra nei garbinga nei teisinga.

Laisvė yra tinkamumas daryti gera

Jaunuolių sąžinėse išpaukite teisingos laisvės supratimą, tikros laisvės, vertos ir nuosavos tvariniui, sukurtam pagal Dievo paveikslą. Ta laisvė yra visai kas kita negu palaidumas ir akiplėšiškumas; tai yra išbandytas tinkamumas daryti gera: tai yra sugebėjimas pačiam pasiryžti ir norėti tai vykdyti (Plg. Gal. 5, 13) tai yra apvaldymas savų galių, savų instinktų, pasitaikančių įvykių. Auklėkite juos melstis ir iš Atgailos bei Švenčiausios Eucharistijos šaltinių pasisemti tai, ko negali duoti prigimtis: jėgų neparpulti, jėgų parpuolus atsikelti. Teismoksta jie iš jaunų dienų jausti, kad be šių antgamtinių jėgų pagalbos jie nesugebėtų būti nei geri krikščionys nei paprasti garbingi žmonės, kuriems būtų malonu gyventi padoriu gyvenimu. O taip paruošti, jie galės siekti ir paties geriausiojo dalyko, galės ryžtis anam dideliu užsimojimui savyje, kurio gyvendinimas bus jų pasididžiavimas: savo gyvenime realizuoti Kristų.

Vieningi tiesos gynime

Pasiekti šio tikslo Mes raginame visus Mūsų mylimiausius sūnus ir dukteris būti savo tarpe labai vieningais: vieningais ginti tiesą, vieningais skleisti žemėje Kristaus karalystę. Tebūna pašalinti visokie suskilimai, visi nesutarimai; tepaaukoja didžiadvasiškai — kaip vieni taip ir kiti — šiam aukščiausiam gėriui, šiam aukščiausiam idealui visokias asme-

Ar Protestantai Gali Būti Tikroji Bažnyčia?

Mielasis Vincai!

Protestantizmas giriasi pravedęs Kristaus Bažnyčioje reikalingas reformas. Dalis jų "reformatais" ir vadinasi. Kažin ar yra kitas taip nevykusiai vartojamas žodis, kaip šitas. Argi būtų, pvz., reformacija namų, jei iš pat pamatų nugriautumei senuosius ir jų vieton pastatytumei visiškai naujus? Ką nors reformuojant, bent esminiai dalykai turi likti tie patys, o galima pakeisti tik nusidėvėjusias dalis, įvesti vieną kitą pagerinimą, nesunaikinanti reformuojamojo daikto tapatybės.

Reformuodami Bažnyčia, protestantai kaip tik ir išmetė pačias svarbiausias, esmines, Išganytojo duotas formas, o jų vieton įvedė naujas, net priešingas. Tai kaip dar galima kalbėti apie reformą? Paskutiniame laiške matėme juos išsižadėjus dieviškojo autoriteto mokyti nepakeistą Evangelijos tiesą. Dabar pažiūrėkime, ką jie padarė su Kristaus duotąja galia valdyti ir šventinti tikinčiuosius.

Kristaus įkurtosios Bažnyčios valdžia yra monarkinė. Apaštalų kolegijai ir jų įpėdiniams su Petru, visų vyriausiuoju, o ne visiems tikintiesiems jis suteikė galią leisti įstatymus, teisti ir bausti (Žiūrėk

niškas nuomones, visokius subjektyvius norus; "jeigu blogi pageidimai jums ką kita šaukia", tai jūsų krikščioniška sąžinė tenugali visas kliūtis, taip kad Dievo priešai "tarpe jūsų iš jūsų nesijuoktų" (Par. 5, 79, 81). Sveiko auklėjimo jėga teapsireiškia savo vaisiais visose tautose, kurios šiandien dreba už jų jaunuomenės ateitį. Taip Viešpats duos gausybę savo malonių jums ir jūsų šeimoms, kurioms, kaip laidą, su tėviška meile teikiame Apaštališką Palaiminimą.

L. L. 1952). Tiek Evangelijos, tiek Apaštalų darbai, tiek pirmųjų šimtmečių Bažnyčios istorija pirmąją aukščiausią vietą skiria Petru ir jo įpėdiniams. Aiškiai matyti, jog Petro pirmenybė nėra tik "garbės", o tikros valdžios. Be Petro nėra Kristaus Bažnyčios. Kuri protestantizmo šaka turi šiandieną "vyriausią galvą", Petro įpėdinį, galintį tarti lemiamą žodį tikėjimo ir dorovės klausimuose? Ne tik kad nėra viena jų nėra nebando tuo girtis, bet visos puola Katalikų Bažnyčia, kam ji pripažįsta tokią valdžią savo Popiežiui! Taigi, visai sąmoningai protestantai atmetė monarkinę bažnyčios konstituciją, tuo pasipriešindami paties dieviškojo Kūrėjo įstatymui ir nustodami būti Jo Bažnyčios nariai.

Antra, ne vienam Petru teko visa Bažnyčios valdžia. Kiti apaštalai buvo jo bendradarbiai ir, kiekvienas savo srityje, turėjo panašias galias. Nei patys apaštalai, nei jų įpėdiniai negavo savo valdžios iš tikinčiųjų, o iš paties Kristaus. Reikalui esant, jie susirinkę bendrai aptarė visos Bažnyčios reikalus, o tikintieji priėmė jų sprendimus. Šiandieną tik Romos Katalikų Bažnyčios vyskupai teturi tokią pat valdžią, kaip apaštalai, ir jų žodis, tiek vyskupijoje, tiek visuotiniame Bažnyčios suvažiavime saisto žmonių sąžines. Niekas negali pasilikti katalikas, kas tikėjimo ir dores dalykuose sąmoningai priešinasi savo vyskupui. Ir vėl, nėra viena protestantizmo šaka neturėjo ir neturi šitokio autoriteto. Kai kurios jų, tiesa, turi vyskopus. Kartais jie suvažiuoja į sinodus, bet jų sprendimai nėra paskutinis tikėjimo žodis. Neretai suvažiavimuose su sprendžiamuoju balsu dalyvauja ir pasauliečiai. Šitoks tvarkymasis nėra Kristaus ir ne pirmųjų amžių Katalikų Bažnyčios. Demokratija Bažnyčioje yra protestantų

įvesta naujovė, panaikinusi Išganytojo paliktą Bažnyčios santvarką.

Ką tik minėjau, jog kai kurios protestantizmo šakos turi "vyskopus". Bet jie yra vyskupai tiktai iš vardo. Tikras vyskupas iš pat krikščionijos pradžios buvo laikomas tik tas, kas savo valdžią buvo gavęs iš kurio nors apaštalo. Kad į tai buvo žiūrima, kaip į labai svarbų dalyką, liudija rūpestingai vedami ir saugojami įpėdinystės sąrašai. Protestantai vyskupų apaštališkumo atžvilgiu įvairiai laikosi. Vieni, kaip anglikonai, sakosi tebeturi iš apaštalų gautą valdžią. Kiti nepripažįsta tam klausimui jokios reikšmės. Bet pačiam Liuteriui apaštališkasis autoritetas labai rūpėjo. Jam buvo svarbu kaip nors pateisinti savo sukilimą prieš teisėtąją Bažnyčios valdžią. Iš pradžių jis sakėsi turįs apaštališką autoritetą kaip reformatorius. Vėliau gyrėsi įgaliojimus gavęs iš Wittembergo magistrato. Dar vėliau teigė, kad jo daktaratas teikia jam visas valdžios teises. Per 24 metus Liuteris net 14 kartų keitė savo pažiūras į apaštališką valdžią, bet visada į ją pretendavo. Be abejo, iki jis buvo Katalikų Bažnyčios kunigas, kaip visi kunigai, taip ir jis turėjo apaštališką autoritetą. Tą jis gavo iš Bažnyčios per savo vyskupą. Bet jam sukilus prieš Bažnyčią, duotoji valdžia buvo atimta. Atimta ne tik Liuteriui, bet ir visiems atsimetusiems vyskupams. Jei jie šią dieną nori įrodyti savo apaštališką ir pagaliau dievišką autoritetą, jie turėtų tai padaryti stebuklais, kaip pats Kristus ir Jo išrinktieji Apaštalai. Iki to jie nepadarė, jų savinimasis yra tuščias. Tad protestantų bažnyčios negali būti Kristaus, nes jos nebeturi monarkinės, hierarkinės ir apaštališkos valdžios.

Pagaliau, Vinciai, prisiminkime, ko Dievo Sūnus atėjo žemėn. Koks buvo Jo vienu vienas tikslas? Gražinti žmogui nuodėmės sunaikintą dievišką gyvenimą. Kristaus dieviškajame asmenyje žmogaus prigimtis tapo įtraukta į Švenčiausios Trejybės gyvenimą. Žmogus ta-

po "dieviškosios prigimties dalininkas" (2 Petro 1, 4), "Dievo namiškis" (Efez. 2, 19). Panašiai, kaip mes esame savo tėvų vaikai ir jų namiškiai dėl to, kad gimdami gavome iš jų savo gyvybę ir visą jų prigimtį, taip tik dėl to esame Dievo vaikai, kad Kristuje ir per Kristų gauname dieviškosios prigimties, dieviškosios gyvybės, dieviškojo gyvenimo (Jo. 6; 14. 9-10; 17, 21-23 ir k.). Žmonėms sujungti su Dievu dieviškam gyvenimui Kristus paliko septynis sakramentus. Krikštas gimdo mus Dievui, Sutvirtinimas ir Švč. Sakramentas gaivina, ugdo ir stiprina pradėtą dievišką gyvenimą. Atsitikus nelaimei jį prarasti, Atgailos (išpažinties) sakramentas padeda vėl atgauti. Sutvirtinimo, Ligonių, Moterystės ir Kunigystės sakramentai ne tik didina žmoguje dieviškąją gyvenimą, bet dar teikia įvairių kitų labai reikalingų jam malonių. Kai kurie jų tokie reikalingi, kad be jų niekaip negalima įeiti į amžinąją gyvenimą. Sakramentai yra pačios svarbiausios Kristaus Bažnyčios priemonės tikslui pasiekti.

Ką padarė protestantai su tais sakramentais? Kone visus atmetė! Tiesa, beveik visos sektos dar vartoja krikštą. Tačiau daugelis nelaiko jo sakramentu, o tik paprasta sekton įstojimo ceremonija. Kai kurios jų vartoja ir "Viešpaties Vakariene", bet netiki kad Kristus būtų komunijoje gyvas, su kūnu ir siela, žmogyste ir dievyste. Komunija jiems yra tik Paskutinės Vakarienes prisiminimas, ar, geriausiu atveju, dvasinis susijungimas su Dievu. Kiti sakramentai nė tiek nepripažįstami. Kaip tada begalima vadintis Kristaus Bažnyčia, kai iš jos yra išmestos vienintelės priemonės vieninteliui Kūrėjo skirtam tikslui pasiekti? Išmesk automobilio motora, pasikinkyk porą gerų arklių ir važiuok. Ar tai dar bus automobilis? Protestantai pašalina iš Kristaus Bažnyčios kaip tik tai, kas ją darė Kristaus Bažnyčia. Tad kokia teise jie dar gali girtis esą Jo Bažnyčia? Protestantai dieviškojo autoriteto vieto-

je pastatė žmogiškąjį, dieviškųjų malonių — sakramentų — vietoje bepaliko giesmes ir maldas. Išmetė Išganytoją iš bažnyčių, kur Jis norėjo būti asmeniškai su žmonėmis iki pasaulio pabaigai, artimas, prieinamas, mylimas ir mylįs.

Dar viena svarbi tiesa iškeltina. Kiekvienas tikėjimas, kiek tik žmonijos istorija atsimena, visada turėjo Dievui regimu būdu aukojamas aukas. Kristus pats tapo didžioji begalinė savo Bažnyčios auka Tėvui Kalvarijos kalne. Jis norėjo, kad ta auka, dvasiniu (mistiniu) būdu būtų tęsiama iki pasaulio galo, kaip jau buvo išpranašauta pranašo Malakijo. Nė viena protestantų bažnyčia nebeturi regimos aukos Dievui. Tik Romos Katalikų ir Rytų apeigų atskilusiosios Bažnyčios aukoja toliau Kristaus Kūną ir Kraują šv. Mišių aukoje. Ta auka buvo Kristaus Bažnyčioje iš pat pradžios („Duonos laužymas“ Apd.). Netekęs aukos Dievui, protestantizmas yra religija be širdies. Tokia religija negali būti Kristaus religija. Šitaip „reformuoti“ Kristaus įsteigtą ir per 15 šimtmečių gyvavusią Bažnyčią reiškia ne reformuoti, bet deformuoti ir visiškai sugriauti.

Sielos netekęs kūnas ima pūti: skilti į dalis. Protestantizmo nuolatinis skaidymasis, byrėjimas į daleles yra ne gyvybės, o mirties ženklas. Išmetus Kristų iš Bažnyčios, panaikinus Jo dievišką autoritetą, nebėra kas palaiko vienybę. Griuvimas yra būtinas. Tai, ačiū Dievui, šiandien mato ir pripažįsta vis daugiau ir daugiau protestantų. Todėl jie meldžiasi ir deda didelių pastangų sulaukyti skilimą, susijungti. (Ekumeniškasis sąjūdis). Daugelį jų labai stebina ir žavi Katalikų Bažnyčios vienybė ir gyvumas. Atsiranda suprantančių ir pasakančių, jog be vienybės su Katalikų Bažnyčia visi kiti susijungimai pasiliks nereikšmingi. Visada jie apgailestauja, kam įvairiuose susijungimui aptarti suvažiavimuose nedalyvauja Roma. Melskimės, Vinciai, kad tas supratimas apimtų didesnes protestantizmo mases, kad jis suleis-

tų gilesnes šaknis, kad jis neduotų ramybės geriausiems ir kilniausiems jų žmonėms, iki jie ras kelią atgal prie savo Motinos Bažnyčios, nuo kurios jie paklydusių vadų buvo atplėšti.

J. Kidykas, S. J.

PROTESTANTŲ BALSAI

“Katalikų Bažnyčia yra senoji motina, ir aš noriu tai labai pabrėžti! Vienas kitas ura-protestantas bando keistais ir suktais įrodinėjimais išvesti savo kilmę iš apaštalų, aplenkdamas Romos Bažnyčią. Tai yra vaizduotės svajonė.

Daugiau kaip tūkstantį metų Roma išlaikė visą ir pilną gyvybės krikščioniškąją Evangeliją ir perdavė toliau, kai dar niekas nė nesapnavo apie protestantiškąją atsiskyrimą. Pats protestantizmo sąjūdis buvo tik tiek galimas, kiek galima šakelei atsiskirti nuo medžio. Jis išaugo iš stiprios motinos bažnyčios gyvybės.

Aš negalėčiau gerbti pats savęs, jei aš pamirščiau, kad aš, kaip protestantas, iš tos motinos bažnyčios esu gavęs pačią krikščionybę, visą šviesą, džiaugsmą ir laisvę Kristuje. Ji išlaikė man taip labai mylimą bibliją. Iš jos gavau savo tikėjimo ženklus — sakramentus. Ji išaukino šventuosius, padariusius šią žemę laimingesne ir šventesne. Būčiau apgailėtinis ir nedėkingas žmogus, jei nemylēčiau man visa tai ir dar daugiau suteikusios bažnyčios. Per penkioliką šimtmečių visi į vakarus nuo Rusijos gyvenusieji pamokslininkai, klebonai, giesmių rašytojai, bažnyčių statytojai, socialinių reformų vykdytojai, poetai, mistikai ir teologai buvo Romos katalikai. Visas mūsų, protestantų, turimas dvasinis lobis yra pavaldetas per Romos Katalikų Bažnyčią”.

Šitaip kalbėjo kongregacionalistų bažnyčios, Winnetka, Ill., kunigas Edwin F. Snell, 1914 metais, geg. mėn. 24 dieną.

“Grįždami 500 metų mūsų religinės istorijos keliu, mes rastumėm daug su-raizgytų problemų, bet mes nerastumėm tos, mus dabar varginančios (susiskaldymo. J. K.). Tada nebuvo, nei episkopų, nei metodistų, nei presbiteronų bažnyčių. Tada buvo vienu vieną pasaulinė bažnyčia — katalikiškoji.

“Grįždami dar 500 metų, mes praeitumėme didžiąją arba graikų schizmą (atskilimą) ir vėl rastumėm vieną, nepasidalijusią krikščionybę, begyvuojančią jau visą tūkstantį metų, nuo Kristaus dienų. Jei mes tikime, kad krikščionybės esmė ir tiesa yra visada ta pati, kad Kristus visada pasilieka ir būna savo Bažnyčioje, tai per pirmąjį tūkstantį metų mes randame kaip tik tai, ką aprašo Šv. Povilas ir už ką Kristus meldėsi (vienybė. J. K.). Tai buvo didžiausio krikščionybės augimo laikai. Tada laimėtos tautos ir rasės, kaip niekada vėliau. Nepaisant uolių mūsų misijonierių pastangų, susiskaldžiusioji krikščionybė neįstengė laimėti nė vienos pagoniškos tautos.

Protestantiškoji reformacija sudrebino pačius krikščionybės pamatus. Ji atskėlė šiaurinę Europą nuo pietinės. Ji nunėšė energingiausias ir pažangiausias Europos tautas. O tačiau senasis tikėjimas nebuvo sunaikintas. Pirmiausia, reformacija nepalietė Rytų Ortodoksų bažnyčios. Ji ir toliau ėjo savo lygiu tikėjimo keliu. Lotyniškoji Bažnyčia naujajame pasaulyje laimėjo daug didesnių skaičių sielų negu nustojo senajame. Visa Pietinė Amerika pakluso jai. Vos vos neprarasta Prancūzija ir didžioji Vokietija vėl atgauta. Už vis didžiausia staigmena yra ta, kad senoji lotyniškoji bažnyčia niekur nėra tokia veikli, tiek pilna gerų darbų, kaip ten, kur ji susiduria su protestantiškąja šaka”.

Ir tie pacituoti žodžiai nėra kokio nors besididžiuojančio kataliko, o episkopų kunigo X.E. W. Averill, Fort Wayne, Indiana, liudijimas jau 1916 m. kovo 5 d.

J. K.

JAUNUOLĖLIŲ DIENOS

A. Paauglių psichologija

Trečiosios vaikystės metu (6-11 m.) vaikas ne tik religinėj raidoj, bet ir gyvenime padaro didelę pažangą. Pasikeičia ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai. Prasidea laimingiausios vaiko dienos. Geriausi vaikystės metai laikomi trečiosios vaikystės pabaigos amžius — 10 - 11-ji metai. Vaikišką savimi pasitenkinimą vaikas dažnai išreiškia šiais žodžiais: “Aš esu stiprus!” Tačiau šitos laimės dienos neilgai trunka. Jis jau stovi veidu į paauglystę. Paauglystė tarsi tiltas, kuris jungia vaikystę ir jaunuolystę. Ji vadinama prepubertetu, nes po jo ateina tikrasis brendimas - pubertetas. Paauglys nebe vaikas, nors dar ir ne jaunuolis. Jis jaunuolėlis. Jo dvasioj jau pastebimos pirmosios jaunuolių psichikos apraiškos.

Paauglys smarkiai auga, ypač pailgėja jo galūnės. Jis tampa neproporcingas, negrakštus, ilgakojis ir ilgarkanis. “E, kad tu ir nevykęs”, dažnai išgirsta iš tėvų ir artimųjų. Jam trūksta pirmiau buvusio paslaugumo ir sėkmės, nes dažniau esti susimąstęs, išsigilinęs į save, nematęs kas aplinkui jį dedasi, negirdęs kas jam sakoma. Jis ir taip nėra patenkintas savimi, o girdimi priekaištai veda į nusiminimą.

Paauglio berniuko santykiai su tėvais blogėja. Jis veržiasi į savistovumą, o tėvai nenori paleisti iš savo globos. Jį labai erzina tėvų klausimai, kur jis buvęs, arba kur ruošiasi eiti. Jam ima rodytis, kad tėvai jį tyčia erzina, visai nepaiso jo teisių, yra tikri despotai. Jis vaizduojasi visai paliekęs namus, vargštą, kenčią, tačiau visas kliūtis nugalįs ir grįžtąs laimėtoju. Jei berniukai lengva širdimi

tolsta nuo namų, atsipalaiduoja nuo tėvų įtakos ir dėl to nejučia sąžinės graužimo, tai su mergaitėmis esti kiek kitaip: jos, būdamos labiau prisirišusios prie šeimos, pareigingesnės, mažiau egocentriškos, natūralų nutolimą nuo namų ir tėvų laiko nedoru elgesiu, nedėkingumu, nuodėme.

Su paauglystės pradžia ima reikštis taip vadinamoji negatyvi fazė, pasipriešinimo amžius, kada iš pagrindų pasikeičia paauglio santykiai su tėvais, mokytojais, draugais. Jis lengviau pasiduoda blogai įtakai, sunkiau prieinamas gerai.

Negatyvioji fazė anksčiau prasideda ir ryškiau pasireiškia mergaitėse. Šio amžiaus mergaitė nenori dirbti, yra nepatenkinta, nerami, neklusni, linkusi prie to kas ginama, paslaptina, pavojinga. Šiuo metu mergaitė gali lengvai tapti nedoro žmogaus auka. Ji neturi skonio įprastam, tvarkingam, kasdieniniam gyvenimui. Vidinio neramumo ir silpnumo veikiamą mergaitę praranda ligi šiol turėtą pozityvų santykį su aplinkos pasauliu, nuo kurio izoliuojasi. Jai atrodo, kad niekas jos nesupranta, visi skriaudžia, neteisingai su ja elgiasi. Todėl ir ji yra priešgina, reikli, pikta, liūdna, ieškanti vienatvės. Negatyvioji fazė sutampa su paauglystės laikotarpiu (11 - 13 m.).

Berniukuose negatyvioji fazė nėra tokia ryški kaip mergaitėse. Jos apraiškos pastebimos 13-tais arba 14-tais amžiaus metais, kada berniukas, išgyvendamas jėgos jausmą, nori pasižymėti, kuo nors imponuoti. Jis kritikuoja savo tėvus, mokytojus, kritiškiau vertina draugus. Jis žiūri, ar jų draugiškumas tikras, nuoširdus, ar nėra pagrįstas savimeile, kokiu nors išskaičiavimu. Dažnas šiuo metu berniukų pasigyrimo melas, svetimos nuosavybės pažeidimas.

Kritiškiau paauglys vertina mokykloje dėstomus dalykus. Jis klausia, ką ši ar ana pamoka duos mano gyvenimui. Būdingi paaugliui klausimai: "Kas didžiausias menininkas, kas žymiausias rašytojas, kas turtingiausias žmogus pa-

saulyje?" Šie klausimai rodo, kad paauglys nori kuo daugiau žinoti ir reikšti. Paauglys tą asmenį mėgsta, kuris jo reikšmę pripažįsta, jo pastangas įvertina. Antipatija skirta tam, kuris jo reikšmę mažina. Mažieji broliai ir seserys, silpni, globos reikalingi, paauglio mylimi ir globojami. Su vyresniaisiais broliais ar seserimis paauglys dažnai nesutinka, ginčijasi: jie jį ignoroja, o jis jų nemėgsta.

Mylimiausi paauglių berniukų žaidimai yra kovos žaidimai. Jie sudaro 90% visų žaidimų. Mergaitės mėgsta ratelius. Tarp berniukų ir mergaičių nebėra bendravimo. Abiejų lyčių paaugliai eina savais keliais.

Berniukus domina didvyrių žygiai, tolimų kraštų gyvenimas, kelionės. Jie mėgsta kelionių aprašymus, nuotykių apysakas. Mylimiausia šio amžiaus berniukų knyga — "Robinzono gyvenimas". Mergaitės mielai skaito pasakas, padavimus, įvairias apysakas.

Paauglių auklėjime, ypač negatyvios fazės metu, reikalingas kantrumas ir jų dvasinės būklės supratimas. Šiuo metu aštrėja drausmės klausimas. Paprastą pastabą, išpėjimą paaugliai dažnai praleidžia negirdomis. Jie reikalingi kietesnės rankos, tačiau tokios, kuri valdoma išmintingos, juos suprantančios galvos ir mylinčios širdies. Griežtumas, kaip ir perdėtas švelnumas, paauglių nemėgstami.

B. Paauglių religinis nusiteikimas

Kaip paauglio psichika skiriasi nuo vaiko psichikos, taip paauglio religinis gyvenimas skiriasi nuo vaiko religinio gyvenimo.

Vaiko gyvenime ir religijoje vyrauja emocionali pusė, jausmas, o protas tevidina antraeilį vaidmenį. Paauglio amžiuje įvyksta reikšmingas posūkis. Vietoje jausmo pirmaujančią vietą religiniame pasauly užima protas. Paauglys nori turėti aiškias, tiesias neprieštaraujančias, tikrovei artimas religines sąvo-

kas. Šiuo metu vaiko religija ima keistis į paauglio, jaunuolio religiją. Prasideda didesnis religinėms tiesoms susidomėjimas, padažnėja klausimai, pradeda reikštis pirmos abejonės.

Vaikas daugiau domisi išoriniu pasauliu. Jo dėmesys nukrypęs į išorę. Gautuosius išpūdžius vaikas priima be refleksijos, be susimąstymo. Paauglys su išoriniu pasauliu santykinai jau kiek kitaip — jis pastebėtus reiškinius vertina, ieško jų priežasties, galvoja apie pasekmes. Jis nebepriima su vaikišku naivumu to, ko nesupranta, kas jam neaišku. Pabudęs protas nori viską suprasti, išsiaiškinti. Paauglio gyvenime ima reikštis kritiška ir vertinanti laikysena. Tai turi įtakos ir religiniam gyvenimui.

Vaikas gyvena šios dienos rūpesčiais. Paauglys jau pradeda mąstyti apie savo ateitį, gyvenimo tikslą. Jo sąmonėje vis dažniau iškyla klausimai: “Kas aš, kam aš, kokia yra mano gyvenimo paskirtis?” Tai pabundančios asmenybės klausimai, kurie rodo individo susirūpinimą užimti tinkamą vietą gyvenime. Iš išorinio pasaulio paauglio dėmesys grįžta į vidaus pasaulį, savąjį “aš”. Žingsnis po žingsnio paauglys darosi “filosofas”, jis ima spręsti pagrindinius gyvenimo klausimus.

Paauglio amžiuje religija nebėra įpratimo ar klusnumo dalykas, bet asmeninis nusistatymas ir pergyvenimas. Religinė tradicija, kaip ir kitos gyvenimo sritys, iš naujo pervertinamos ir tiriamos. Religinių tiesų turinys, kitados priimtas be svyravimo ir kritikos, apsvarstomas pabundančio proto šviesoje. Religinės praktikos atliekamos didesniu sąmoningumu.

Paauglys yra tikrumo fanatikas. Kiekvienas pasakojimas, kiekviena istorija jam turi būti tikra. Jam tik tas vertinga, kas tikra, neabejotina. Šitą padidėjusį kritiškumą jis taiko religinei sričiai. Vaiko tikėjimas, paremtas autoritetu, dabar pervertinamas. Vaiko religija pakinta, bet nebūtinai žūsta. Pasitaiko, kad paauglys netenka tikėjimo, kaip tai atsiti-

ko su Vladimiru Solovjovu. Paauglio amžiuje, stipriai pabudus protui, iš dalies dėka netikusių knygų skaitymo, jis praranda tikėjimą. Tuos pačius šv. paveikslus, prieš kuriuos klūpodamas taip neseniai vaiku būdamas meldėsi, jis išmeta iš savo kambario pro langą į sodą. Tik po kelių metų, daug kentėjęs, mąstęs ir skaitęs, jis vėl tapo giliai tikinčiu.

Būdingas paauglio klausimas, kuris daugelio kartojamas, yra šis: “Iš kur atsirado Dievas?” Paauglys ieško tvirtos atramos Dievuje, todėl jam rūpi pagrindiniai klausimai: “Iš kur Dievas, kas yra Dievas?”

12-kos metų berniukas, kalbėdamas apie Dievą, stato tokius klausimus: “Kodėl Dievas padarė save nematomu? Šv. Rašte rašoma, kad kitados Dievas yra kalbėjęs tiesioginiai žmonėms. Kodėl šito nebėra mūsų laikais? Ar dabar žmonės daug blogesni, kaip tada?”

A. Huth davė Muencheno miesto mokykloje 11-12-kos m. berniukams klausimą: “Kaip atsirado pasaulis?” Gauta trys grupės atsakymų. Pirmosios grupės atsakymai yra šv. Rašto pasakojimo pakartojimas. Antroji grupė duoda Kanto - Laplaso teorijos bruožus. Trečioji grupė buvo vidurys tarp aukščiau minėtų — šv. Rašto pasaulio sutvėrimo aprašymą derino su Kanto - Laplaso teorija.

To paties amžiaus berniukai turėjo atsakyti į kitą klausimą: “Iš kur žinome, kad yra Dievas?” Įdomu, kad atsakymuose matosi net kelios rūšys argumentų: kosmologinis, tikslingumo, ontologinis, moralinis. Tegu šitie argumentai neišplėtoti, bet vis tiek jie rodo, kad paauglių protavimas jau gerokai pažengęs palyginus su vaikų protavimu.

Noras suprasti tai, kas yra nesuprantama, noras būti tikram dėl savo ateities, išsisaugoti pavojų ir įvykius pakreipti sau pageidaujama kryptimi, panaudojus tam tikras slaptas jėgas, paauglį kartais priveda prie maginio galvojimo ir maginių ceremonijų — prietaringumo. Viskas paaugliui atrodo svarbu ateičiai, pasise-

kimui ar nepasisekimui: kuria koja išlipama iš lovos, kokia eile nusivelkant padedami rūbai arba apsivelkant paimami; kokie žmonės kelyje į mokyklą sutinkami, kaip eita šaligatviu. Iš viso to esą "galima" spręsti kokia diena bus mokykloje — laiminga, ar nelaiminga.

Iš autobiografijų ir kitokių šaltinių yra žinomas ir kitas savotiškas paauglio religinio gyvenimo bruožas, tai noras arba tendencija, kad Dievas savo buvimą paliudytų aiškiu ženklu arba stebuklu. Paauglys bažnyčioje, namuose arba mokykloje, ypač atsidūręs sunkiose, neaiškiose aplinkybėse, laukia Dievo piršto pasirodymo, Jo aiškaus įsikišimo. Paauglys labai nori matyti aiškų, neginčijamą Dievo galybės pasireiškimą. Siekdamas, kad viskas gyvenime kiek galima būtų tikra ir neabejotina, paauglys nori būti visiškai tikras ir dėl Dievo buvimo.

C. Religinės abejonės

Tikra prasme religinės abejonės dažniau pasitaiko tikrojo brendimo metu — jaunuolio amžiuje. Paauglio abejonės dažniausiai yra aiškinimosi, o ne tikro abejojimo pasekmė. Kai kada jos yra girdėtų priekaištų pakartojimas. Religija, ypač paauglio amžiaus pradžioje, dar nėra gyvenimo ir pasaulėžiūros pagrindinis klausimas. Tai greičiau ieškojimas ir ilgesys aukščiausios Būtybės, kuri paauglį mylėtų, suprastų ir jam padėtų.

Mano pravestoj anketoj iš 130 paauglių 13 pasisakė turį religinių abejonių. Iš jų 9 mergaitės ir 4 berniukai. Daugiausia neaiškumų susiję su Dievo buvimu:

1. Ar yra Dievas? Šitą klausimą kelia 3 merg. ir 1 berniukas.
2. Kaip Dievas gali būti be pradžios?
1 bern.
3. Iš kur Dievas atsirado? 1 b.
4. Kodėl Dievas vadovavo žydų tautai, jei žinojo, kad vėliau ji bus pasmerkta? 1 b.
5. Ar žmogaus siela nemiršta? 2 m.
6. Iš kur Bažnyčia žino, kas yra šven-

tasis, jei jis miršta ir mirusį paskelbia šventuoju? 1 m.

7. Ar yra pragaras? 1 m.

8. Aš abejoju, ar pirmieji žmonės nusidėjo, nusiskindami nuo medžio obuolį.
1 m.

D. Panašumai ir skirtumai

Tik bendriausiais bruožais religinio brendimo vaizdas yra tas pats visiems paaugliams. Be panašumų pasitaiko ir gausiai skirtumų. Jie ateina iš skirtingo paauglių temperamento, skirtingos socialinės aplinkos, skirtingo auklėjimo, skirtingų lyčių ir ne vienaip stipraus prigimto religinio polinkio.

Skirtingai paauglio religinis gyvenimas plėtosis marksistiniai - proletarinėje aplinkoje ir giliai tikinčioje, pasiturinčioje šeimoje. Pirmuoju atveju paauglys nuo pat mažens susidurs su religijai priešinga aplinka. Neprisidės prie normalios religinio gyvenimo plėtotės tokios kalbos, kad Dievas ir religija esą turtingųjų išmislas. Bažnyčia esanti apgaudinėjimo įstaiga, o visi tikintieji veidmainiai. Tokios kalbos greičiau sunaikins paauglio tikėjimą, o ne padės jam plėtotis.

Antruoju atveju, kai vaikas ar paauglys auga giliai tikinčioje šeimoje, jis savaime persiima ten esančiu religingumu ir pamažu auga į religinę asmenybę. Vis dėlto pertempta religinė atmosfera namuose nėra tinkama aplinka, kur paauglio religinis gyvenimas tinkamai plėtotųsi. Taip esti šeimose, kurios priklauso kuriai nors sektai. Tiesa, paauglys dažniausiai prisitaikys prie įtemptos religinės atmosferos, bet yra pavojaus, kad styga bus pertempta, kad jaunuolio širdy kils prieštaravimas ir jis pasuks visai priešinga kryptimi. Niekados nereikia užmiršti persotinimo pavojaus.

Geriausia dirva paaugliui religiniai augti yra nuosaiki religinė atmosfera, kur ne tiek apie religiją kalbama, kiek ji nuoširdžiai vykdoma. Jei šeimoje viešpatauja didelė šventiems dalykams pagarba, švelnus pamaldumas, jei vyk-

STIKLINIS KALNAS

Mielas Jaunuoli,

Praėjusį kartą kalbėjomės apie brangiausią Tavo turta — skaistybę. Užsiminėme apie didelius jai gresiančius pavojus ir apie klastingus, iš visų pusių tykojančius priešus. Tuos pavojus Tu gerai pažįsti, nekartą ir priešo puolimus jantai, bet norėtum sužinoti, kaip tų pavojų išvengti, kaip atmušti klastingus puolimus.

Skaistybė — tai status, stiklinis, smaila viršūne kalnas. Jei pačioje viršūnėje stovėsi, galėsi išsilaikyti. Bet paslink tiktai vieną žingsnį žemyn — ir nugarmėsi iki bedugnės! Tas kalnas toks lygus, slidus ... Už nieko nesusilaikysi, niekur nesusigriebsi, neteksi lygsvaros ir nuriedėsi. .. Kai atsipeikėjęs atmerksi akis, pasijusi begulįs ant purvinos žemės. Kūnas bus apdaužytas, visus sąnarius skaudės, o sąžinę tartum ne vienas, bet šimtai kirminų grauš. Pakelsi ašarotas akis į viršų, pamatysi dangaus mėlynėje baltai spindinčią kalno viršūnę... Dar tik prieš kelias sekundas ten buvai, bet dabar . . . Kaip ji toli!

domi artimo meilės darbai, jei šeima yra išitraukusi į savo parapijos veiklą, nuširdžiai įsijungusi į bažnytinių metų eigą, jei tėvai kartu su paaugliais eina prie sakramentų ir taktingai prižiūri, kaip jie paruošia tikybos pamokas — tokiose aplinkybėse galima laukti normalios religinės raidos, nebent netikę draugai, religijai priešingos knygos, ar antireliginė mokyklos dvasia trukdytų religiniam gyvenimui augti ir plėtotis.

Kun. Dr. J. Gutauskas

Ar iš nusiminimo save patį keiksi, ar užsikniaubęs verksi žavios kalno aukštumos, nieko o nieko Tau, vargšeli, nepadės, jei minutėlę atsisėdęs nepagalvosi, kad tik nuo vieno vienintelio žingsnio taip atsitiko, nuo mažo, nereikšmingo judesio . . . Nepagalvojai, manei, kad tai menkniekis. Tik iš lengvabūdiško įdomumo pažengei tą žingsnį, ir še tau! Koks mažas, atrodo toks nereikšmingas neatsargumas, o kokios pasekmės!

Principiis obsta!

Skaistybės srity vidurinio kelio nėra: arba būsi skaistus, kaip angelas, arba skaistybę visiškai prarasi. Kartą pradėjęs, kartą nuo angeliškos skaistybės nukrypęs, jau nesusilaikysi, protas aptems, ir jausmai Tave nublokš, kur norės. Tai gi, jei nori būti skaistus, yra tik vienas kelias, nurodytas jau romėnų poeto Ovidijaus: principiis obsta — pasipriešink pradžiai! Jeigu su pagundomis pradėsi žaisti, tikriausiai joms pasiduosi. Jeigu vieną kitą smulkmeną sau leisi, manydamas, kad tai nepavojinga ir nenuodėminga, jeigu prieisi prie tos ribos, už kurios jau prasideda nuodėmė, būk tikras, kad ten nesustosi, tą ribą peržengsi ir — skaistybė jau prarasta.

Paprastai pagundos prasideda nuo minčių, todėl su jomis ir turi ypatingu būdu kovoti. Kai tik savyje pajusi kokią nepageidautiną, pavojingą mintį, žerk ją šalin, kaip kibirkštį nuo rūbų. Jei delsi, paskui bus per vėlu — pasijusi, kad jau liepsnoji. Stenkis išvengti ne tik to, kas aiškiai nuodėminga, bet ir to, kas pavojinga, kas gali į nuodėmę įvesti.

Tegul kalba jaunimas!

Kartais vienas kitas jaunuolis parašo, kad jiems nusibodę klausyti sausų vyresniųjų patarimų bei perspėjimų, norėtų jie patys savo problemas spręsti ir išgirsti vienas kito nuomonę. Šiam tikslui ir buvome paskelbę jaunimui anketą. Perrašysime kai kurias įdomesnes jaunuolių atsiųstas mintis.

Visi sutinka, kad prieš skaistybę galima nusidėti ne tik darbais, bet ir mintimis. Kiekvienas skundžiasi, kad jį tos mintys dažnai kamuoja ir su jomis kovoti labai sunku. Beveik visi pasisako, kad esant tarp kitos lyties žmonių, pvz. šokiuose, maudyklėse, paplūdimiuose, paprastai neskaisčių minčių neateina. Bet jeigu tokius pat žmones matai žurnaluose, tada dažniausiai ateina visokių blogų minčių ir susierzinimų. Visi prisipažįsta, kad daugiausia tų minčių ateina, vartant ar skaitant tam tikros rūšies knygas ir žurnalus, o taip pat ir nieko neveikiant, ypač vakare ar iš ryto drybsant lovoje. Dažnai sužadina blogas mintis įvairios mieste matytos reklamos, filmos, dainos, dviprasmiški anekdotai.

Visų prisipažinimu, kova su šiomis mintimis yra sunki. Žinoma, vieniems pasiseka lengviau jomis nusikratyti, nukreipiant mintis kitur, kitus ilgiau ir įkyriau jos vargina. Ši kova priklauso nuo valios stiprumo ir nuo rimto noro. Valia gali labai susilpninti neskaistūs gyvenimas, dažnas pasidavimas pagundoms. Kai kurie sako, kad savyje pajunta lyg dvigubą žmogų: vienas norėtų toms mintimis nusikratyti, o kitam patiktų dar šiek tiek jomis pasidžiaugti. Aišku, kad taip elgiantis, kova bus sunki ir dažniausiai pasibaigs pralaimėjimu. Reikia griežtai pasipriešinti, vos tik pastebi tas mintis.

Nereikia įsivaizduoti, kad ta kova turi būti labai rafinuota. Kartais juo ji paprastesnė, tuo geresnių vaisių atneš. Beveik visi pastebi, kad galima blogomis mintimis nusikratyti, prisiverčiant galvoti apie kitus dalykus, nukreipiant mintis į kokius nors buvusius įvykius, pradedant ką nors dirbti, skaityti, žaisti, išeinant pasivaikščioti. Tinginiavimo ir nieko neveikimo reikia saugotis, kaip didžiausios blogybės. Vakare nepatartina anksti gulti, jei manai, kad greitai neužmigi. O iš ryto stenkis, vos pabudęs, keltis. Nemiegant drybsoti lovoje yra labai pavojinga.

Kai kurie pasisako, kad daug jiems toje kovoje padeda dvasinės priemonės: malda ir sakramentai, ypatingai dažna išpažintis ir Komunija. Be abejo, pasitikėti tik savo jėgomis būtų neprotinga. Jeigu jaunuolis aistringai nepamils Kristaus ir savo dangiškosios Motinos, jis ieškos kitų priemonių patenkinti savo meilės trokštančią širdį, bet niekur nesuras, jeigu jų ieškos, eidamas uždraustais keliais.

Tik viena mergaitė rašo, kad ji vengia dažnai eiti išpažinties, nes bijosi, kad po jos vėl gali greitai mintimis nusidėti. Tai yra labai neprotingas elgesys. Argi būtų protinga atsisakyti vaistų, manant, kad po to vėl kada nors gali susirgti? Ar būtų protinga atsisakyti valgio ar gėrimo, žinant, kad po to ir vėl jausi alkį bei troškulį? Juo daugiau Tave pagundos kankina, juo dažniau joms pasiduodi, tuo daugiau stenkis prieš jas vartoti dvasinius vaistus — eiti išpažinties ir Komunjios. Esant susijungus su Kristumi, vis tiek bus lengviau pagundų išvengti arba jas nugalėti. O jeigu ir pralaimėsi, jei nuo Jo nusigręši, stenkis kuo greičiausiai vėl nuoširdžioje išpažintyje Jį atsiprašyti ir su Juo Komunijoje susijungti.

Dar keli patarimai.

Nemanyk, jaunuoli, kad mažiausiai pagundų jausi, jei užsidaręs sėdėsi kambaryje. Priešingai! Tada jos gal labiausiai Tave apniks. Eik į gamtą, žaisk su draugais, linksminkis. Tikriausiai Tau daugiau blogų minčių ateis vienam būnant savo kambaryje, negu su draugais ir draugėmis šokių salėje. Būk visuomet kuo nors užsiėmęs ir stenkis tuose užsiėmimuose rasti džiaugsmo bei pasitenkinimo. Jei neturėsi to gražaus, nekalto džiaugsmo, ieškosi uždrausto. Tik, deja, jo nerasi. Ieškodamas malonumo, rasi tik nusivylimą.

Reikia taip pat atsiminti, kad ne visos mintys yra blogos ir nuodėmingos, galvojant apie kitą lytį. Kartais, kai kurios

nors konferencijos metu pasakai mergaitėms, kad jos klaustų, jei kas neaišku, jei turi kokių nors problemų, minutėlę visos tyli. Bet štai, žiūrėk, kokia nors trylikmete, nugalėjus nedrąsumą, ir sukaupus visas jėgas, išraudus lyg putino uoga, pakelia drebančią rankutę ir paklausia: "Ar yra nuodėmė galvoti apie berniuką?" Kai kam gali atrodyti šita scena labai juokinga, bet vis dėlto ji yra rimta. Koks amžius, tokios ir problemos.

Nei berniukas nei mergaitė nėra nuodėmingi sutvėrimai, todėl ir apie juos galvoti negali būti jokios nuodėmės. Nuodėmė yra galvoti ir trokšti tai, kas yra uždrausta, kas Tau negalima. Jeigu išivaizduoji visokias negražias scenas ir su pamėgimu apie tai galvoji, be abejo, kad yra nuodėmė. Apie tą patį dalyką galvoti vedusiems gali nebūti jokios, nuodėmės, nes jiems tai yra galima. Kas kita su nevedusiais. Objektiviai imant, ir nevedusiems būtų galima galvoti apie ateitį, apie savo būsimą šeimą, apie savo teises ir pareigas šeimoje, apie malonumus ir džiaugsmus, kylančius iš šeimyninio gyvenimo. Bet šioje srityje reikia daug atsargumo. Jeigu tos mintys ir svajonės sukelia pagundų, suezina jausmingumą, veda į nuodėmę, reikia jų vengti, nes išstatyti save be jokio reikalo nuodėmės pavojun jau yra nuodėmė.

Labai yra sunku nustatyti, kur yra riba tarp to, kas nuodėminga ir kas nenuodėminga. Tas pats dalykas vienam gali būti labai pavojingas, o kitam visai indiferentiškas. Čia daug kas priklauso nuo asmens prigimties, nuo jo išauklėjimo, nuo įvairių aplinkybių. Duoti visiems bendras taisykles yra neįmanoma.. Todėl labai patartina, kilus neaiškumams, nueiti pas savo dvasios vadą ir atvirai išsikalbėti. Jis, Tave pažinęs, galės patarti ir nurodyti tinkamus vaistus bei Tau tinkamą kelią, kuriuo turi eiti, kad nenuklystum į pavojingus šunkelius.

Juozas Vaišnys, S. J.

Sonė Pipiraitė

DULKEI NUKRINTANT

**Iš žemės kilus, mažoji dulke,
Vėl žemėn gulki.**

**Gana tu šokai būry šokėjų,
Blaškoma vėjų.**

**Gana verkei tu žliugiam purvyne,
Kai tave mynė.**

**Gana tu saulės prisiilgėjai,
Tiesos gedėjai.**

**Iš žemės kilus, žemėta dulke,
Vėl žemėn gulki.**

**Baltam smiltyne, beržų pavėsy
Tu pasilsėsi.**

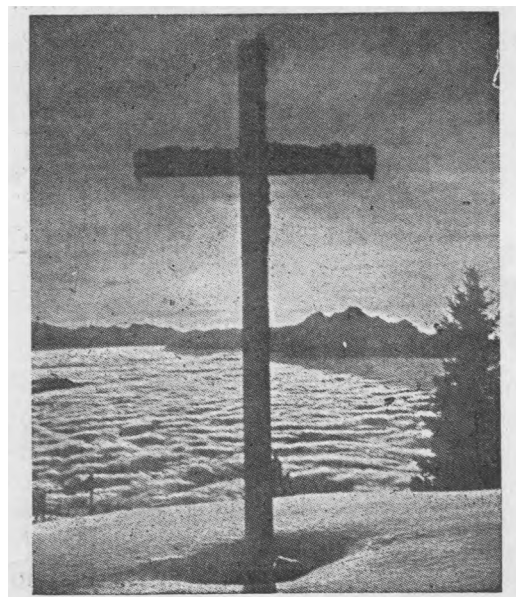
**Bet tu, o dulkės šviesa gyvoji,
Tu nemarioji,**

**Pasilgus saulės, tu iš šešėlių
Jau pasikėlei.**

**Palikus žemę, palikus pelkę,
Aukštyn pažvelki.**

**Palikus dulkę, palikus molį,
Sugrįžk namolei,**

**Kur Saulės skrynioj deimantu šviesi,
žvaigžde žėrėsi.**

TVIRTUMAS IR KRIKŠČIONYBĖ

B. Woehrmueller, O. S. B.

“Elkitės, kaip vyrai, ir būkite tvirti”

(Kor. 16, 13)

Vyrą nuo moters net iš tolo lengva atskirti: vyras stipresnis, stambesnis ir aukštesnis ūgiu, atrodo, galingesnis visa savo prigimtimi.

Šitas pranašus vyro tvirtumas, kurs jau iš pirmo pažvelgimo krinta į akį, nėra vien paviršutinis jo bruožas. Tai svarbiausias ir esmingiausias savumas, palyginus jį su moterimi.

Jėga vyrui teikia savotiško, jam vienam tepriklausančio žavumo. Galingoje vyro figūroje, reiškiančioje karališkai kilnų žemės valdovą, yra kažkas jaudinančiai didingo; tai atvaizduoti dailininkai stengėsi visais amžiais. Mus žavi graikiškųjų skulptūrų, sukurtų pagal dievaičių ir herojų modelius, išraiškos kilnumas, taip pat — dvasingasis Michelangelo Mozės pavidalas, ar Duererio Apaštalai. Galima būtų pasakyti: grožis yra moters galybė, gi tvirtumas — vyro grožis.

Kodėl dieviškasis rojus Kūrėjas tvirtumą ir didingumą suteikė vyrui? Tikriausiai todėl, kad skyrė jį būti valdovu, savo namų ir visos žemės karaliumi. Norėdamas būti savo šeimos galva, pasistatyti ir saugoti savo namus, vyras turi būti tvirtas ir galingas. Savo jėga šią dieną jis žavi savo širdies busimąją, rytoj — gal užkariaus tolimus kraštus. Jis turi būti stiprus, kaip savęs paties ir savųjų gynėjas, savo kaimenių ir turto saugotojas, savo tautos kovotojas ar nedraugiškųjų gamtos jėgų nugalėtojas.

Be abejo, kūninė jėga ir tvirtumas šiandieniniam vyrui nebėra tiek reikalingi, kiek viduramžių riteriui, ar priešistorinių laikų puslaukiniam žmogui. Šiandieninis žmogus turi baisesnių ginklų už kardą ar kirvį. Maratono bėgiko raumenų jėgą pralenkė užiantieji motorai. Ir šių dienų herojai karus laimi ne tik kūno

tvirtumu, kiek savo užgrūdinta ir tvirta dvasia.

Gal daugeliui neatrodys savaime aišku, kad yra nevien kūno jėga, bet ir dvasios jėga. Ir lygiai, kaip esti fizinių silpnumų : širdies muskulų, ar nervų nusilpimų, taip pat būna ir dvasinių silpnumų, netgi apščiai. Ištižimas, tingumas, neryžtingumas, nesusivaldymas, neištikimumas, bejausmiškumas, atbukimas — tai būdingiausi dvasinio silpnumo pavyzdžiai.

Lygiai, kaip kūnas privalo išvystyti tvirtumą, taip ir dvasia turi išvystyti šitų negerovių priešingybes: energiją, sąmoningumą, išmintį, fantaziją, atmintį, pajėgumą apsispręsti, charakterio tvirtumą, veiklumą, ištikimybę, susivaldymą, pastovumą, ištvermę, drąsą, meilę ir didžiadvasiškumą. Šitos dvasinės jėgos žmogui yra dar reikalingesnės, negu raumenų jėga.

Beveik neteko girdėti atsitikimų, kad raumenų jėga atstotų dvasines jėgas, gi dvasinės jėgos raumenų jėgą atstoti gali visuomet. Kaip tik dėl to didžiąją kovą dėl egzistencijos galutinai laimėjo ne didieji priešvaniniai žvėrys, bet mažas, sąmoningas, ryžtingas, ir ištvermingas žmogus. Taip pat ir individų, ar atskirų tautų kovose visuomet mažasis protingasis Dovydas laimi prieš Galijotą.

Egzistencinėje kovoje dėl dangaus — ne dėl žemės —, dvasios tvirtumas yra daug reikalingesnis, negu kūno tvirtumas. Kai religija mus moko “būti tvirtais”, ji kaip tik turi mintyje mūsų kovą dėl amžinosios Dievo karalystės. Ir iš tiesų: norint atsispirti pagundoms ir nepalinkti po sunkiais gyvenimo smūgiais, norint laimėti kovą su velniu ir jo visa svita, laimėti kovą su aistromis, troškimais ir rūpesčiais, reikia turėti didžią ir tvirtą dvasią.

Silpnuolis toje kovoje kris ir nebesi-

kels. Jo užkliūdami, ant jo užgrius kiti. Silpnuolis silpnina savo aplinką, savo bendruomenę, savo tautą ir savo bažnyčią. O pasaulio laivui reikia stipriadvasių, kurie stovėtų tiesūs, lyg stiebai: juo stipriau pūs vėjai, juo greičiau laivo burės, prie jų pritvirtintos, neš laivą pirmyn.

Krikščioniškajam pasauliui ir Dievo karalystei pirm visako reikia stiprių žmonių, kaip pilioriai, kuriais remtūsi visa gotiškujų skliautų architektūra. Skliautai turi būti pastatyti iš tūkstančių akmenų, gi Petras turi būti kertinis akmuo, nes jis yra “uola ant kurios Aš pastatysiu savo bažnyčią” (Mato, 16, 18). Tačiau to vieno kartinio akmens didžiam dvasiniam bokštui iškelti nepakanka. Reikia dar begaliniai daug stiprių, kaip uolos, charakterių, iš kurių amžinasis Architektas galėtų “statyti”, kuriems Jis savo planą galėtų patikėti.

Dėl to kiekvienam krikščioniui galioja Kristaus reikalavimas: “Tu būk uola, ant kurios aš galėčiau toliau statyti savo bažnyčią”. Bet kaipgi gali tapti tas, kurs visiškai nėra panašus į uolą?

Gamtiškosios uolos nėra iš dangaus iškritusios, bet pasidariusios. Panašiai silpnas, minkštas ir lūžinėjantis žmogus gali kietu ir stipriu pasidaryti. Per gimnastiką, sportą, treniravimąsi įgyjama kūninė jėga. Dvasinę jėgą taip pat galima įgyti atkakliai stengiantis, nuolat pratinant, nuolat iš pradžios pradedant, suklupus, vis iš naujo keliantis, nuolat našatą vėl imant nešti, nuolat nugalint kliūtis ir patį save, kovojant su aplinka ir su savimi pačiu.

Netgi jei būtume tvirtabūdžiai iš prigimties, tokiais išlikti šiame pasaulyje, kur viskas mus silpnina, laužo ir minkština, galime tikrai visą laiką stengdamiesi ir tempdamiesi. Stiprusis, iš prigimties galingasis Paulius dėl to sakė: “Aš bėgioju, fechtuojuosi ir tvardau savo kūną, kad tik jis man tarnautų ir manęs nepražudytų (Kor. 9, 26, 27). “ .. .Manau, kad dar nelaimėjau, dėl to stengiuo-

si siekti to, kas yra prieš mane, veržiuosi į tikslą, į vertumą gauti dieviškąjį užmokestį” (Pilip. 3, 13, 14).

Apaštalas žinojo, kad tokios valingos kovos nei pamaldumas, nei tikėjimas negali atstoti. Juk yra labai pamaldžių krikščionių, kurie, užgriuvus gyvenimo naštai, pasirodo silpnuoliais. Tai tie pamaldieji, kurie krikščionybėje teieško paguodos, pagalbos, dvasinio jaukumo, malonios nuotaikos maldoje, pastogės, šiltnamio, bet ne didžiosios dvasinio kovojimo mokyklos. Kas nori būti tikru krikščioniu, neturi būti atlaidus savo silpnumui, neturi nuolat glaustis prie kitų, bet, kur tik galėdamas, turi gelbėtis pats, ir turi džiaugtis, galėdamas apginti kitus, jiems padėti; turi džiaugtis galėdamas būti šiandien kūju, ryt — priekalu, kūju ir priekalu sau pačiam, kūju ir priekalu Dievo rankoje.

Tik nesupraskime, kad moralinis auklėjimas ir saviaukla etinės pastangos ir nusistatymai gali pavaduoti pačią religiją. Kas išėjo stoikams, norėjusiems išugdyti kietus, stiprius žmones? Tik tušti vaikai, berniukai. O ką krikščionybė padarė iš berniukų? — Didvyrius!

Krikščionybė duoda tvirtą pagrindą žmogui po kojom, sveiką, tyrą orą dvasiai kvėpuoti, kilniausios kovos bei imtynių lauką, didžiųjų minčių sustiprėti, ramią sąžinę pailsėti, ir malonę augti; ypatingai per Sakramentus, kurie yra tartum antgamtinis gyvybės ir tvirtybės Gralis: Sutvirtinimo sakramentas, kurs yra jėgos sakramentas, atgailos Sakramentas, kaskart ištiesinąs palaužtą nendrę, ir — Paskutinės Vakarienes Sakramentas, tikroji “stipriųjų duona”, teikianti tiek daug jėgų žmogui iš centrinės Didžiosios Jėgos, iš pačios Viešpaties Širdies. Per juos tikrasis krikščionis, ar būtų jis vyras, ar moteris, įgauna aukštąjį dvasios “ūgį”, tvirtą dvasinį žengimą pirmyn, išmintingą žvilgsnį, ramią nuotaiką, kuri jam gelbsti, jei ne laimėti, tai nors garbingai užbaigti gyvenimo kovą. Išvertė **Dr. D. Narutavičiūtė**

EVOLIUCIJA IR BAŽNYČIA

Gerbiamas Redaktoriau,

Dėl ko Bažnyčia taip kovojo prieš evoliucinę teoriją, nejaugi ji prieštarauja Šv. Raštui? Bet juk Šv. Rašte nėra pasakyta, kad žmogų Dievas atskirai ir specialiai sukūrė. Ten pasakyta, kad iš žemės padarė jo kūną ir įkvėpė sielą. Argi tą žemę, tą molį reikia būtinai suprasti kaip tikrą molį, kurs buvo panaudotas žmogaus „lipdymui“? Manau, kad čia turima galvoj medžiaga, plačia to žodžio prasme — materija. Vadinasi, žmogus yra sukurtas iš medžiagos. Pagal evoliucijos teoriją, žinoma, iš gyvosios medžiagos, bet einant atgal dar toliau, ta gyvoji medžiaga išsivystė iš negyvosios. Taigi, galima visai teisingai sakyti, kad žmogus gavo pradžią iš negyvosios medžiagos — kad jis yra sutvertas iš molio. Iki visa tai įvyko, praėjo labai daug laiko — evoliucionavosi. Juk ir Šv. Raštas sako, kad žmogus sutvertas šeštą, atseit, paskutinę „dieną“, tai reiškia, kad žmogus yra tobuliausias evoliucijos „gaminys“.

Jei pažvelgsime į Šv. Rašto tvėrimo aprašymą, kurio tikrumu aš neabejoju, ten kaip tik pamatysime tą evoliucinę raidą. Taigi, evoliucijos mokslas nė kiek neprieštarauja Šv. Raštui, žmogaus ne-nuvertina ir jo dieviškumo nesunaikina. Šv. Raštas sako, kad Dievas jam įkvėpė dvasią. Ta dvasia tai yra žmogaus protas, kurs pasiekė savo tobulumą taip pat evoliucijos keliu. Kai žmogaus protas taip išsivystė, kad jis pradėjo skirti blogį nuo gėrio, stebėtis visata ir garbinti Tvėrėją, tada jis tapo panašus į savo Tvėrėją — Dievą.

Be to, juk Dievas nėra daiktas, bet visa ko priežastis, todėl Jis nekuria daiktų,

bet kuria daiktų priežastis. Mes matome ir iš Šv. Rašto, kaip palaipsniui Jis viską kūrė, kaip nuosekliai visa tai ėjo, tad kam dabar staiga pradėti šaukti: „Ne, ne, juk mes esame Dievo vaikai, mes negalime būti kilę iš žemesnio gyvio!“ O vis tik mes esame kilę iš pat mažiausio gyvio sudėtinės dalies — atomo, ar gal dar mažesnio vieneto, kurį Dievas priežastingumo valia sutvėrė.

Taigi, mes esame Dievo sutverti ir į Jį panašūs. Tik panašūs ne savo kūno forma ar veido struktūra, bet savo dvasia, savo protu, savo sugebėjimais, savo kūrybingumu.

Už atsakymą nuoširdžiai dėkingas

M e č y s M.

Gerbiamašis,

Tamstos laiške yra labai gražių minčių. Jūsų aiškinimas, kaip reikia suprasti Šv. Rašto žodžius apie žmogaus sutvėrimą, visiškai neprieštarauja Bažnyčios mokslui. Tik nenorėčiau sutikti su Jūsų teigimu, kad Bažnyčia kovoja prieš evoliucinę teoriją. Mat, yra visokių evoliucionizmo rūšių. Bažnyčia smerkia tik ateistinį evoliucionizmą, t. y. tokį, kurs visai nepripažįsta Dievo, bet sako, kad viskas savaime išsivystė, kad tarp žmogaus ir kitų žemesniųjų gyvių nėra jokio **esminio** skirtumo, kad žmogus yra tik labiau išsivysčiusi beždžionė. Be abejo, ir Jūs tokią teoriją smerkiate, nes pripažįstate net du ypatingus Dievo įsikišimus į tą evoliucinę visatos raidą. Pirmiausia — kai Dievas iš nieko sutvėrė tą atomą, ar ką nors kita, iš ko išsivystė visas matomasis pasaulis. Paskui — kai Dievas įkvėpė jau pakankamai išsivysčiusiam gyviui dvasinę sielą ir tokiu būdu tą gyvį esminiai pakeitė: iš neprotingo gyvulio (nesvarbu ar tai būtų buvus beždžionė, ar koks nors kitas už ją tobulėsnis padaras) padarė protingą žmogų. Taigi, žmogus **esminiai** skiriasi nuo bet kokio gyvulio, nes gyvulys savo veikime vadovaujasi tik instinktu ir jausmais, o žmogus, turėdamas dvasinę sielą, vado-

vaujasi dviem pagrindinėm tos sielos galiom — protu ir valia.

Taigi, Bažnyčia nesmerkia jokios evoliucinės teorijos, jeigu tik yra pripažįstamas Dievo veikimas šiais dviem atvejais: 1) pačioj pradžioj ką nors sukuriant iš nieko ir 2) sukuriant ir įkvepiant dvasinę sielą. Sukurti iš nieko nors ir mažiausią atomą, ypač su ta jam įdiegta galia išsivystyti į tokį stebuklingai gražų ir tobulą pasaulį, reikia ne mažesnės galios, negu pačiam iškart sukurti tą pasaulį. Tai galėjo padaryti tik begalinė Jėga ir begalinė Išmintis — Dievas. Tą patį reikia pasakyti ir apie sielos sutvėrimą ir įkvėpimą.

Kitas klausimas, ar galima **moksliskai** tokią teoriją įrodyti. Dar niekam iki šiol nepasisekė aiškiai įrodyti, kad iš vienos gyvulių giminės gali išsivystyti kita, pvz. kad karvė kada nors virstų arkliu arba atvirkščiai. Dar sunkiau, tur būt, bus įrodyti, kad iš negyvo daikto gali išsivystyti gyvas, pvz. kad iš kokio nors mineralo išsivystytų kad ir menkiausias rūšies gyvis. Absoliutinė mokslininkų dauguma šiandien pripažįsta, kad **“gyvas gali kilti tik iš gyvo”**. Vadinas, ir evoliucija turi ribas. Ypač negalima prileisti proto evoliucijos. Čia gali būti tik **laipsninis** skirtumas ir **neesminė** pažanga. Vienas gali būti protingesnis už kitą, žmogus protą gali išlavinti, ištobulinti, bet kad neprotingas gyvis taptų protingu, tai, kaip jau matėme, gali padaryti tik Dievas.

Jūsų laiške ginama evoliucija yra **teistinė** ir visuotinė. Kadangi ji yra **teistinė**, neprieštarauja nei Šv. Raštui nei Bažnyčios mokslui; bet kaip **visuotinė**, tur būt, labai maža mokslininkų rasti, kurie ją pripažintų ir ją gintų.

Plačiau apie evoliuciją ir kitus jai artimus klausimus patarčiau pasiskaityti T. V. Gutausko, S. J. knygelėje “Kas žiūri ir nemato”, kurią galima gauti “Laiškų Lietuviams” Administracijoje. Čia perspausdinsime iš tos knygelės kelias Jūsų klausimui naudingų minčių.

Ką Bažnyčia smerkia ir ką toleruoja?

I. SMERKIA ATEISTINĮ (monistinį — absoliutų) evolucionizmą, kuris tvirtina, kad visas žmogus — su fizinėmis ir dvasinėmis galiomis — išsivystė iš beždžionės. Sielos dvasinis veikimas, pagal juos, grynai smegenų funkcijos, kurios su smegenų buvimu pasireiškia ir su jų pranykimu dingsta.

Smerkia jį todėl, kad jis tiesioginiai prieštarauja Apreiškimui. Bet jis prieštarauja ir mokslui. Tai iš piršto išlaužti tvirtinimai. Jei žmogaus siela būtų išsivysčiusi iš gyvulių, gyvuliuose turėtume rasti bent šiek tiek į jo apraiškas panašių savybių.

Ar tas panašumas yra? “Gyvuliuose dvasinių žmogaus panašumų galime rasti atskirais atvejais. Bet šių panašumų negalime imti tikrąja prasme, nes kaip tik tai, kas žmogui yra charakteringa — galėjimas progresuoti visose srityse ir laisvai kurti — gyvuliuose visiškai trūksta. Jie visuomet lieka tame pačiame laipsnyje. Su žmogumi priešingai: kaitaliojimasis yra jam tipiškas. Nors ir jis paveldi iš tėvų palinkimus, bet tai visai kas kita, negu gyvulių instinktai — jie jam nėra besąlyginis paveldėjimas. Jis gali visuomet juos laisvai reikšti, tuo tarpu gyvulys jam nubrėžtu instinkto keliu *privalo eiti* su tuo pačiu būtinumu, kaip kalnų upeilis kristi žemyn. Mes neturime įrodymų, kad gyvulys bent kurioje srityje pasireikštų abstrakčiomis sąvokomis, bendrais dėsniais, visuotiniais principais. Dėl abstrakčių sąvokų neturėjimo gyvuliui trūksta kalbos, nes žodis yra girdimai išreikšta — sumedžiaginta sąvoka. Beždžionė ne dėl to negali kalbėti, kad jai truktų kalbėjimo organų, bet dėl to, kad ji neturi ko sakyti” (Bavinkas, “Probleme and Ergebnisse der Naturwissenschaften,” 581 psl.).

Gyvuliai negali norėti. Ką nors veikdamas, jis būtinai turi sekti tą impulsą, kuris jame stipriausias. Štai padėta dešra. Šuo ją suuodžia, ją mato, ją gali pasiekti. Jis alkanas. Argi gali pro ją praieiti? Jokiu būdu! Dešros jis tik tada nelies, jei kitas impulsas bus stipresnis. Jei jis pvz. buvo gerai apvanotas, kai pirmą kartą dešrą suėdė, dabar baimės impulsas gali būti didesnis už alkį, ir jis dešros nepajudins.

Vadinas, gyvulys negali norėti ir nenorėti. Jis neturi laisvos valios. Todėl gyvuliuose veiksmai remiasi tik pojūčiais. Jie nėra atitrūkę nuo medžiagos. Teisingai tad tvirtinama, kad gyvulys turi medžiaginę sielą, kuri yra tik jungiamoji visų gyvuliuose esančių elementų galia. Todėl ji su gyvulio mirtimi nustoja egzistavusi.

Visai kas kita su žmogaus siela: *ji gali protauti — galvoti ir norėti.*

1. Žmogaus protas gali galvoti ir suvokti *tiesą, gerį ir grožį.*

a) Visi žmonės maždaug vienodai sprendžia pagrindiniuose dalykuose, kas yra tiesa ir kas netiesa. Juose yra natūralus moralinis įstatymas. Ši žmogaus suvokiama tiesa yra amžinoji tiesa, apreiškta

pasauliui. Jos norma — pačioje Dievo prigimtyje.

b) Žmogus gali suprasti, kas yra gražu. Jis ža-
visi žvaigždėtu dangumi. Jis, nuostabos apimtas,
klausosi didingo jūros ošimo. Jis moka suprasti
gamtos grožio kalbą, jos muziką ir pakilti prie aukš-
tesnio grožio.

c) Žmogus gali suprasti gėrį. Gėrio ir blogio
pažinimas šaknijasi pačioje žmogaus prigimtyje. Iš-
rauti šį pažinimą yra tas pat, kaip ir sunaikinti
žmogaus dvasią.

Iš šios galios — pažinti tiesos, gėrio ir grožio ob-
jektus — seka amžinosios šių dalykų normos buvi-
mas: amžinasis gėrio ir grožio įstatymas. Žmogus
gali kurti, bet nei tiesos, nei grožio, nei gėrio jis
nesukuria. Tad iš kur jie kyla? Jei ne iš žmogaus,
lieka tik amžinasis įstatymų Leidėjas. Žmogaus
dvasia Jį pažįsta, kaip tą patį, kurio pėdsakus suse-
ka gyvybėje ir pasaulio tvarkoje. Gali tad žmogus
pažinti Dievo buvimą ir prie Jo pakilti, kaip tiesos,
grožio ir gėrio šaltinio.

Dabar mums aišku, koku būdu ir pagonių iš-
minčiai savo natūraliomis jėgomis priėjo prie tik-
rojo Dievo pažinimo.

2. Žmogus gali *norėti*. Ši galia kyla iš jo laisvos
valios prigimties. Žmoguje esantieji impulsai yra
jo valios galioje. Gyvuliuose juos reguliuoja pats
Dievas per instinktus. Gi žmoguje jie atiduoti lais-
vės įstatymui. Todėl žmogaus likimas sudėtas į jo
paties rankas. Čia — visa žmogaus prakilnybė, nes
čia yra jo panašumas į Dievą. Dėl šių savybių žmo-
gaus sielą vadiname dvasia. Protauti ir norėti —
grynai dvasinės galios. Jos yra visai nepriklauso-
mos nuo medžiagos. O jei žmogaus siela esmėje ne-
priklausoma nuo medžiagos savo veikimu, turi būti
nepriklausoma, kaip pastebi Šv. Tomas Akvinitis,
ir savo buvimu. Todėl ji lieka ir tada, kai tampa
atskirta nuo kūno. Ją sunaikinti galėtų tik pats
jos Tvėrėjas atskiru valios aktu. Bet Jis to nedaro,
nes negali sau prieštarauti: ką sutvėrė amžina, gy-
vens amžinai. To garantija — jai įdiegtas natūra-
lus amžinojo gyvenimo ir amžinosios laimės troški-
mas.

Protas, laisvė ir nemirtingumas priklauso prie
žmogaus sielos prigimties ir skiria ją nuo gyvulio
sielos.

Taigi, bedievių evoliucionistų mokslas apie žmo-
gaus dvasios išsivystymą iš gyvulio — iš gyvos me-
džiagos, yra ne mokslas, o fantazijos žaidimas. Jei
jie nenori mokslo paversti vien bedieviška propa-
ganda, privalo, kaip ir visi kiti rimti mokslininkai,
neprasilenkti su priežastingumo dėsniumi. Iš medžia-
ginių dalykų niekuomet nepasidarys dvasiniai. Ne-
užtenka norėti, kad taip būtų — reikia įrodyti, kad
taip yra...

Tad ar neteisingai Bažnyčia smerkia ateistinių
evoliucionizmą?

**II. TEISTINI EVOLIUCIONIZMĄ BAŽNYČIA
TOLERUOJA.** Jis tvirtina, kad tik žmogaus kūnas

yra kilęs iš gyvulio, tiksliau sakant, Dievo išvysty-
tas, netiesioginiai sutvertas. O siela betarpiškai su-
tverta ir įkvėpta.

Bet ir ši teorija neturi pakankamai įtikinančių
argumentų, nors katalikų mokslininkų tarpe yra jai
daug palankių: jie mano, kad vieną dieną gali ši
teorija pasitvirtinti. Todėl Bažnyčia ją toleruoja,
nors ir nepriima. Įrodžius žmogaus kūno išsivysty-
mą iš gyvulio, Apreiškimas nenukentėtų. Šv. Raš-
tas nėra gamtos mokslų mokytojas. Tačiau gamtos
mokslai padeda giliau suprasti Šv. Raštą. Juk evo-
liucionistinis vystymasis taip pat reikia priskirti
prie tvėrimo plačia prasme, nes reikalauja dirguo-
jančios rankos. Galų gale negalima absoliučiai tvir-
tinti, kad Šv. Rašto kalba apie žmogaus sutvėrimą
iš "žemės dulkių" nėra simbolinė. Dievas galėjo
paruošti vienos beždžionės organizmą, jos embri-
onui įkvėpti racionalią sielą ir išvystyti į žmogų.
Žmogui tai nebūtų joks pažeminimas, nes organinė
medžiaga stovi aukščiau už neorganinę. Šią hipotez-
ę įrodžius, Apreiškimas ne tik nenukentėtų, bet
priešingai: prie Šv. Rašto prisidėtų dar vienas moks-
linis argumentas! Juk evoliucionistai tvirtina, ir tai
patys žymiausieji, k. a. Gegnebuti, Thompson, Vale-
ton, Dalbiez ir k., kad evoliucija tampa visai nesu-
prantama, jei atmetamas jos finalistinis (tikslingas)
aiškinimas. Bet finališkas (tikslingumas) gamto-
je — ryškiausias Dievo liudytojas. Taigi, ir evoliu-
cionizmas, jei jis teisingas, liudija apie Dievą.

Prie šio evoliucionizmo formos šiandien linksta
daugumas jo sekėjų. Evoliucionistas Bavinkas rašo:
"Kraštutiniai evoliucionistai klydo, kad priskirdami
žmogų prie gyvulių karalystės, nieko jame daugiau
nematė, kaip aukštesnį gyvulį. Klydo taip pat ir ti-
kintieji, kad tuo patikėję, kovojo prieš pačią išsi-
vystymo mintį, užuot kovoję prieš klaidingas išva-
das. Žmogus, nors kilęs iš gyvulių pasaulio, yra daug
daugiau negu gyvulys. Jis kojomis remiasi žemėn,
bet jo žvilgsnis nukreiptas į dangų: jis keleivis tarp
dviejų pasaulių" (Probl. und Ergeb. der Wissensch.,
588 psl.).

Išvados

Tur būt, dabar visiems bus aišku, kas
tikėjimui prieštarauja ir kas ne. Bažny-
čia smerkia tik tai, kas griaua mūsų ti-
kėjimą. Mokslines tikėjimui nepriešta-
raujančias hipotezes ji toleruoja. O kai
tos hipotezės tampa moksliniais argu-
mentais įrodytos, Bažnyčia jas priima
kaip mokslo tiesas, naudingas tikėjimo
tiesų aiškinimui. Katalikų mokslininkų
ir teologų ginčai ir pasisakymai už ar
prieš tas hipotezes yra grynai asmeniški.
Jie kalba ne Bažnyčios, bet savo vardu.

Redaktorius

FAKTAI ir idėjos

SKURDO IR TURTO AKIVAIZDOJE

Šią vasarą teko pabuvoti Prancūzijoje, toje laisvės, madų ir vyno šalyje. Bet ji yra garsi ir savo vis naujomis idėjomis, drąsiais bandymais, revoliucijomis. Todėl nenuostabu, kad ir Prancūzijos katalikų 39-toji socialinė savaitė (22-27 liepos) Dijone tviskėjo naujomis mintimis ir planais.

Tos savaitės paskaitų, konferencijų, diskusijų, susirinkimų ir maldų pagrindinė mintis buvo: **skurdas ir turtas** arba kaip turėtų būti didinamos ir dalomos tautos ūkio įplaukos skurdo pašalinimui. Iš lentų sukaltame didžiuliam barake (nors prancūzai jį vadina "Palais Foire") paskaitų klausydavosi, kartais net su ašaromis akyse, apie 1.400 žmonių: nuo darbininko iki fabrikanto, nuo eilinio žmogelio iki Sorbonos profesoriaus, nuo jauno žosisto iki Paryžiaus arkivyskupo Feltin.

Faktai kalba

Sociališkai Prancūzija yra labai pažangi. Jos socialinė įstatymdavystė imponuojanti. Garsi ji savo lygybės, įvairių teisių išsikovojo sajudžiais, gausiais streikais, stipriomis darbininkų unijomis, komunistinės ir socialinės minties grupėmis bei partijomis. Nacionalizuota anglių kasyklos, geležinkeliai, dalis auto fabriku, elektros stotys. Visame krašte išplėsta elektrifikacija. Turtuolių klasės čia beveik nėra. Tačiau skurdas slegia plačius visuomenės sluoksnius. Nežiūrint visų tų įstatymų, naujų turto padalinimo bandymų, statistikos rodo, kad nuo 1938 iki 1951 metų darbininkijos dalis tautos ūkio įplaukose nepadidėjo. O tuo pačiu laiku pramonininkai, prekybi-

ninkai ir ūkininkai padidino savo įplaukas beveik 50%.

Šeimyniniai atlyginimai, siekia net iki 50% darbininko algos, kiek pagerino darbininkų šeimų būklę ir prisidėjo prie Prancūzijos gimimų padidinimo. Tačiau jie tik žmoniškiau padalina algas tarp vedusiųjų ir nevedusiųjų darbininkų. Praktiškai šeimyninio atlyginimo kasos yra vien darbininkų lėšomis išlaikomos. Darbdaviai savo mokamą dalį išlygina produktų kainų pakėlimu.

Socialinė apsauga pagerino vargstančiųjų sluogsnių padėtį nedarbo, ligos, senatvės atvejais. Bet jos vykdymas dėl atskaitymų iš algos ir aukštų netiesioginių mokesčių žymiai patuština darbininkų pinigines.

Butų trūkumas labai slegia darbininkiją. Net iki trečdalis algos reikia išleisti buto nuomai. Ir dažnai jis ankštas, be elektros, be vandentiekio. Šioje srityje nėra socialinių įstatymų. Viską pinigais nulemia: kas gali daugiau už nuomą mokėti, kas turi atitinkamą sumą savus namus įsigyti, to ir socialinė padėtis geresnė. Bet darbininkams kaip tik trūksta pinigų ir nėra iš kur stambesnių santauptų susidaryti. Ūkininkai, kaimo gyventojai, net ūkius palikdami, bėga į miestus. Mat, žemės ūkyje uždarbiai maži, butai dar blogesni ir nėra civilizacijos teikiamų patogumų. Tuo tarpu miestuose dažnai yra bedarbių masės, plinta skurdas ir maisto produktų reikia importuoti iš užsienio.

Aukštesnį ir aukštąjį mokslą einančiųjų darbininkų vaikai sudaro tik 5%, amatininkų — 4%, o ūkininkų vos 0,8%. Tuo būdu jiems ir galimybės į geresnę ateitį, į aukštesnį visuomenės sluogsnį yra labai mažos. Tokia skurdi plačių masių padėtis yra ne tik Prancūzijoje. Vokietijoje yra pusaštunto milijono pabėgėlių, invalidų, bedarbių; du dirbantieji turi išlaikyti trečią nedirbantį. Italijoje, po paskutinio karo atėmus ir paskutines kolonijas su žaliavomis, bedarbių skaičius siekia dviejų milijonų. Net

Jungtinėse Amerikos Valstybėse apie 25 milijonai žmonių turi gyventi žemiau amerikiečių gyvenimo lygio. O kur naujasis proletariatas Pietų Amerikoje, kur pusbados masės Kinijoje, Indijoje, Japonijoje, Artimuosiuose Rytuose ir Afrikos žemyne!

Meilės revoliucija, ar komunizmas!

Ką turi jausti mūsų laikų apsišvietęs darbininkas šių faktų akivaizdoje? Ką jis galvoja to skurdo nesibaigiančioje grėsmėje, kurioje jis pats, jo šeima ir kiti darbininkai gyvena? Skurstančios masės stovi prieš turtingųjų prabanga žibančius rūmus, blizgančius automobilius, pertekliu gyvenančias šeimas. Kas dedasi geltonosios ir juodosios rasės žmonių širdyse, tiek amžių išnaudotų baltųjų kolonistų? Daugelio širdyse dega nepasitenkinimas, nerimas ir kerštas. Jei yra galimybių, stengiamasi sabotuoti darbą, kiek galima mažinti gamybą, sukelti streiką. Ši neapykanta kartas nuo karto prasiveržia viską deginančiomis, naikinančiomis ir žudančiomis revoliucijomis. Štai dėl ko darbininkų masės mato komunizme savo išvaduotoją, savo gerovės ar bent lygybės įvykdytoją. Štai kodėl vis naujos Azijos tautos krinta į komunizmo glėbį!

O ką turime jausti mes, krikščionys, to skurdo ir turto akivaizdoje? Mus turi perimti degas nerimas, šventas pasipiktinimas. Mes turime nerimti, kol ši neteisybė nebus atitaisyta. Skriaudos ir neteisybės sąmonė turi mummyse nenuilti, kol nebūsime iš savo pusės padarę viską savo brolių ir sesių padėčiai palengvinti, pagerinti ir ją pakelti į žmoniško gyvenimo lygį. Niekas nekviečia jūsų gniaužti iš keršto kumščio ar prisidėti prie ruošiančių streikus, sąmyšius ir revoliucijas. Tiek Didžioji Prancūzų revoliucija, tiek Raudonieji, tiek Fašistai pakeitė tik žmones prie valdžios ir prie gėrybių aruodo. Skurstančiųjų masės liko tos pačios. Reikia kitos revoliucijos, kuri pakeistų žmonių galvoseną. Reikia tos tyliosios teisingumo ir meilės revoliucijos,

kurią Kristus užkūrė. Jos dėka pirmieji krikščionys pakeitė žmonijos veidą. Ir dabar tik šita tylioji meilės revoliucija pakeis žmonių galvoseną ir socialinę santvarką, arba... ateis raudonieji "išgelbėtojai".

Naujoji ekonomija žengia ...

Taip, reikia pakeisti senąją visuomenės santvarką nauja. Senoji, liberalinė ekonomija rėmėsi neribotomis nuosavybės teisėmis bei nepažabotu egoistišku pelno siekimu. Tiesa, ji išlaisvino ekonomiją iš valdovų sauvaliavimo, sparčiais šuoliais išvystė pramonę, parūpino darbo smarkiai beaugančiam žmonių skaičiui. Tačiau tas pačias mases ji padarė proletarais, skurdžiais, nukrikščionintais darbo vergais. Dabar 40%, t. y. apie vienas milijardas žmonių yra nepakankamai maitinami. Taip buvo iššaukta baisioji komunizmo rykštė.

Naujoji ekonomija privatinę nuosavybę taip pat pripažįsta, bet su visuomeninėmis pareigomis. Kard. Suhard sako: "Turėti nuosavybę reiškia — jos vaisius dalinti visiems". Žemė, fabrikai, krašto ūkis turi tarnauti visiems gyventojams, o ne kurios vienos grupės asmenų turtui krauti. Dabar 10% žmonių turi savo rankose keturis penktadalius visos žmonijos gėrybių. Ekonomija turi būti valdoma ne rinkos aklu mechanizmu, ar konkuruojančių aistromis, bet protu ir bendruomenės vadovų sąmoninga valia.

Ši naujoji socialinė ir ūkio santvarka dar neturi savo oficialaus vardo. Vieni ją vadina naująja ekonomija, kiti — humaniška ekonomija. Nemaža katalikų ekonomų ją vadina solidarumu. Solidarumas tai yra atsakingumas vieno už visus ir visų už vieną. Tai lygybės ir broliškumo dvasia. Ji jau pradeda perimti atskirus žmones, grupes, klases ir tautas. Taip atsirado Marshalo planas, be kurio teikiamų gėrybių ir pinigų vargu Vakarų Europos tautos būtų atsispyrusios komunizmui; taip atsirado Amerikos Paktas, remias Pietų Amerikos valstybių ekonominę išsivystymą. Sveikintina veik-

la yra ir Europos Mokėjimo Unijos, bepradedančio įsigalėti Schumann'o plano ir t. t.

Tačiau dar yra per lėtai einama. Azijoje ir Afrikoje miršta nuo bado ir ligų milijonai žmonių. Brazilijoje 41% visų naujagimių žūsta pirmaisiais gyvenimo metais. Todėl būtinai reikia pagreitinti finansinę ir intelektualinę pagalbą ūkiškai ir kultūriškai atsilikusioms tautoms. Pinigines paskolas reikia apvalyti nuo prekybininkų ir tautinio egoizmo, sukeliančio čiabuviuose išnaudojimo sąmonę (pvz. Kinijos, Vietnam tragedijos, Persijos - Anglijos konfliktas, kai britų - persų žibalo kompanija paskutiniaisiais metais įmokėjo į Anglijos išdą 33 milijonus dolerių ir net 18% dividendo savo akcionieriams, beveik vien anglams, ir tik 17 milijonų dolerių Persijos sąskaiton). Šią blogybę galėtų pašalinti sudarytos tarptautinės komisijos, sutartys su šalimis, garantuojančiomis kapitalo vertės išlikimą ir kuklų procentą. Daugeliui bedarbių atsirastų vietos anuose kraštuose. Pakėlus čiabuvių pragyvenimo lygį bei tarptautinėms komisijoms išmintingai dalinant žaliavas, atsirastų darbo milijonams pramonės bedarbių bei ūkininkų, vargstančių įvairiose pasaulio šalyse. Tam pakaktų skirti Amerikos ir Europos tautoms tik 2,8% savo metinio valstybinio biudžeto! Tai ne svajonė — toks tylus perversmas jau vyksta Belgijos Konge su Tarptautinio Banko ir Belgijos paskola.

“Kairysis” vyskupas

Įdomi buvo vysk. Anzel paskaita, kurioje jis pabrėžė: “Nors užsiėmimų ir gabumų nelygybės tarp žmonių liks, tačiau iš prigimties visi žmonės yra lygūs, ir visiems yra teiktinas žmoniškas pragyvenimas”. Jis yra laikomas Prancūzijos “kairiuoju” vyskupu. Mat, jis yra darbininkų klasės išvadavimo sąjūdžio kelėjas, ypač katalikų konservatyviuose sluogsnuose. Šis energingas vyskupas dega tuo šventu nerimu ir visose savo kalbose reikalauja: “Dabar pats laikas

išvaduoti darbininkus iš medžiaginio ir dvasinio skurdo. Darbininkija dar tebėra priversta gyventi nežmoniškose sąlygose”.

Tam tikslui naujosios ekonomijos šalininkai daugelyje kraštų stengiasi vienu ar kitu būdu pakelti darbininkų medžiaginę padėtį, teisingiau padalinant nuosavybę, pakeliant algas, uždedant aukštesnius pajamų ir netiesioginius mokesčius labai pelningoms kategorijoms (Anglijoje) ; stiprinant naujų butų statybą, paremiant privačią iniciatyvą tiek biudžeto pinigais (Kanadoje, Prancūzijoje), tiek užinteresuojant privačią kapitalo rinką (Amerikoje, Vokietijoje). Taip pat vis stipriau pripažįstamas ir įvairiausiai būdais vykdomas darbininkų dalyvavimas įmonės pelne (individualinės, kolektyvinės premijos, švenčių ir atostogų priedai, pelno nuosimtis), įmonės gyvenime ir vadovybėje (kaip įvairios tarnybos, įmonės tarybos, darbininkų atstovai kontrolės komisijose). Rūpinamasi ir darbininkijos profesinio bei kultūrinio lygio pakėlimu. Todėl galima tikėtis, kad pavyks padėti darbininkui pasijusti ne fabriko menku rateliu, bet lygiaverčiu bendradarbiu, dirbančiu su džiaugsmu sau ir visų žmonių labui. Naujoje, žmoniškoje ekonomijoje darbininkas išvystys aukštą produktyvumą, nes nebeturės baimės, kad daug pagamindamas, gal atims duonos kąsnį kitam darbininkui.

Didingas uždavinys

Taip skurdo ir turto akivaizdoje pasvarsčius, kiekvieną geros valios žmogų laukia svarbios pareigos. Tačiau išvadavimas vargstančių, darbininkų, net ištiesių tautų ir žemynų iš skurdo yra didingas uždavinys! Jis vertas pasiryžimo, aukų ir kieto darbo. Todėl kiekvienas turėtų rūpintis pakelti savo darbą, padidinti gamybą, kad būtų apščiai gėrybių dalinimui, kad būtų galima ištiesti pagalbos ranką čia pat ar toli vargstančiam broliui. Kiekvienas turėtų našiau dirbti, labiau taupyti, kad tuo būdu galėtų savo

santaupomis paremti naujas įmones, mašinas, namus bei ūkius tiek savo šalyje, tiek ūkiškai atsilikusiuose kraštuose. Kiekvieno pareiga vis labiau šviestis kultūrėti. Tada bus galimas mūsų modernųjų fabriku technikos supratimas, kūnu ir dvasia įsijungimas į įmonių gyvenimą, dalyvavimas gamtos, meno ir kultūros gėrybių vartojime, visuomeninis ir politinis darbas.

Ir mes, ragavę tremtyje skurdo, kentę nuo komunistų, turėtume labiau negu bet kas suprasti ir atjausti tuos medžiaginiame ir dvasiniame skurde esančius savo brolius. Baigsiu šį straipsnį Šv. Tėvo linkėjimu, rašytu Prancūzijos Socialinės Savaitės Prezidentui: "Tegul Dievas apsaugoja pasiturinčius nuo turto dvasinių pragarmių, o proletarus nuo skurdo nežmoniškų bandymų; tegul Jis patraukia vienus ir kitus prie evangeliškos neturto bei tarnavimo dvasios ir labiau išlygintose ekonominio ir socialinio gyvenimo sąlygose tepadedą visiems vykdyti būtiniausią darbą — savo ir kitų išganymą!"

P. Daugintis, S. J.

KODĖL KENTĖTI DĖL KITO KALTĖS?

Gerb. Tėve,

Norėčiau paklausti, dėl ko pagal Bažnyčios mokslą vienas, visai nekaltas, turi kentėti dėl kito kaltės. Štai du jaunavedžiai. Susituokė ir iš pradžių labai mylėjosi. Bet vieną dieną žmona sutinka kitą ir po kiek laiko savo vyrui pasako: "Algi, aš su tavimi ilgiau gyventi negaliu. Tu žinai, jog aš buvau per daug tave išimylėjusi, mūsų vestuvės buvo klaida, kurią dabar pats laikas atitaisyti". Algis stengiasi žmoną perkalbėti, bet viskas veltui. Skyrybos. Ji pradeda naują "laimingą" gyvenimą su kitu, gražesniu, geriau mokančiu liežuvėlių pavartyti tipe. O Algis? Ir jis pradeda naują gyvenimą: geria, kortuoja, praleisdamas

paskutinius pinigus, kad tik galėtų bent valandai užmiršti savo skausmą. Jis vienišas, visų apleistas, paniekintas. Atsiranda viena, kuri jį supranta. Ji galėtų jam padėti pakilti iš to purvo, jį tikrai mylėti ir parodyti, kad ne visos moterys tokios, kaip jo žmona. Bet jie negali mylėtis, negali sukurti šeimos, nes Bažnyčia griežtai draudžia. Nesuprantu, dėl ko Bažnyčia tai draudžia, dėl ko jis turi kentėti dėl savo žmonos kaltės.

Laukianti atsakymo **Vijoleta**

Mieloji Vijoleta,

Gal būt, daugeliui jaunuolių tas Bažnyčios elgesys neaiškus. Žinau, kad ne vieną persiskyrusį šis klausimas kankina. Atrodo tikrai žiauru, bet atsakymas, prisiminus Moterystės reikšmę ir šeimos sukūrimo tikslą, neturėtų būti sunkus. Pirmiausia reikia pasakyti, kad retai kada įvyksta skyrybos tik dėl vieno kaltės. Paprastai daugiau ar mažiau būna kalti abudu. Jeigu vienas mokės pasiaukoti ir stengsis prisitaikyti prie antro, tai skyrybų nebus. Laiške minimas Algis galėjo būti kaltas dėl to, kad prieš vestuves nesistengė rimtai savo sužieduotinės pažinti, ją vedė apakintas lengvos laikinės meilės. Rimtai su ja draugaudamas, galėjo pastebėti jos nepastovumą ir lengvapėdiškumą.

Jeigu Bažnyčia leistų skirtis ir tuoktis su kitu, tai būtų suardyti šeimos pagrindai. Tada tikrai daug šeimų skirtųsi dėl menkniekių. Apie tėvišką, pastovų vaikų auklėjimą negalėtų būti nė kalbos. Moterystės sakramentas netektų savo kilnumo ir šventumo, tai būtų tik kūniškų malonumų ieškojimas.

Kažin ar rasi bent vieną šeimą, kur vienas ir kitas neturėtų nuolat aukotis, atsisakyti savo užgaidų ir prisiderinti prie kito. Žmonės daugelį problemų lengviau išspręstų, jei visuomet atsimintų, kad šeimos gyvenimas reikalauja aukų, kad mūsų tikėjimas reikalauja heroizmo.

Redaktorius

“LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS” LEIDYKLOS PRANEŠIMAS

Ištyręs leidimo galimybes ir sąlygas ir radęs visuotinį lietuvių susidomėjimą, ryžausi sukviesti Liet. Enciklopedijos kvalifikuotus darbuotojus, su kuriais išdiskutuota ir prieita galutinės išvados leisti bendrą pilną Enciklopediją, kurios būtų 20-24 tomai.

Vidutiniškai per metus išeitų 3-4 tomai. Kiekvienas tomas turės 600-640 pusl. (buvusio Liet. Enciklopedijos formato), atspausėtų gerame popieriuje, įrištų liuksu-siniais viršeliais, su futliaru. Vienas tomas kaštuotų 7,50 dol.

Prieš pradėdami Enciklopediją spausdinti, norime patirti, ar visame laisvajame pasaulyje atsiras reikalingas jos prenumeratorių minimumas. Todėl didesnėse lietuvių kolonijose yra Liet. Enciklopedijos generaliniai atstovai, kurie rinks Enciklopedijos prenumeratorius. Jokių pinigų iš anksto nebus imama: kiekvienas išėjęs iš spaudos tomas prenumeratoriams bus pasiunčiamas apdėtu mokesčiu. Todėl prenumeratorius čia niekuo nerizikuoja, nes jis mokės už tai, ką jis gaus. Enciklopedijos prenumeratorius pačioje pradžioje bus prašomas pasirašyti pasižadėjimą, kuriu jis įsipareigoja išpirkti kiekvieną jam prisiųstą Enciklopedijos vieno komplekto tomą.

Jei iki N. Metų paaiškės, kad reikalingasis prenumeratorių minimumas susidaro, tai apie kovą-balandį išeis pirmas tomas. Ir paskui eis reguliariai kas 3-4 mėnesiai.

Liet. Enciklopedijos bus spausdinama tik tai tiek, kiek jos prenumeratoriai užsakydavo iš anksto. Atsarginio kiekio Leidykla negalės išleisti, nes tam reikalingas didesnis kapitalas, kurio Leidykla neturi. Dėl to tie prenumeratoriai, kurie norėtų vėliau užsisakyti, jau negalės gauti pirmųjų tomų. Todėl Leidykla kviečia užsiprenumeruoti iš anksto — tuojau pat.

Ryžomės dideliu darbu. Jei lietuviškoji visuomenė jį įvertins — tęsėsime.

Enciklopediją galima užsisakyti per mūsų generalinius atstovus, esančius visose didesnėse lietuvių kolonijose arba tiesiog rašant į Administraciją, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., USA.

JUOZAS KAPOČIUS,
“Lietuvių Enciklopedijos” leidėjas

* “Laiškai Lietuviams” yra vienintelis **tautiniai religinės** minties žurnalas.

* “L. L.” yra vienintelis žurnalas, kurs plačiai nagrinėja moralines **šeimos ir jaunimo** problemas.

* “L. L.” duoda išsamiausių atsakymus į visiems rūpimus klausimus.

Ateinančiais metais bus įvesta ir naujų skyrių. Žurnalas bus meniškai iliustruotas ir padidintas iki 32 puslapių. Kaina JAV ir kitose šalyse tik du doleriai.

Jau laikas atnaujinti prenumeratą ateinantiems metams ir paraginti kitus, kad užsisakytų. Neturėtų likti nė vienos lietuvių šeimos be šito visiems naudingo žurnalo.

Adresas:

“Laiškai Lietuviams”

5541 S. Paulina St.,

Chicago, Ill., USA